

**A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRÁNAK
1996. ÉVI BESZÁMOLÓ JELENTÉSE**

BUDAPEST

1997

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA ÉVI JELENTÉSEI

17.

Összeállította: Fekete Gézáné

ISSN 0230–7545

TARTALOMJEGYZÉK

I. A KÖNYVTÁR IGAZGATÁSA, SZERVEZETE, SZEMÉLYI ÁLLOMÁNYA	5
1. Igazgatás, szervezet	5
2. Létszám	7
3. Végzettség, szakképzettség	7
4. Bérezés, jutalmazás	8
II. ÁLLOMÁNYGYARAPÍTÁS, KIADVÁNYCSERE	8
1. Évi gyarapodás, állomány 1996. dec. 31-én	11
2. Gyarapodás szakok szerint	11
3. Gyarapodás eredete	11
4. Gyarapodás módja	12
5. Nemzetközi kiadványcsere forgalom	12
6. Cserekapcsolatok	12
III. KÖNYVTÁRGÉPESÍTÉS	14
IV. FELDOLGOZÁS, KATALÓGUSÉPÍTÉS	15
1. Címleírás, osztályozás	16
2. A könyvfeldolgozás részletező adatai	17
V. OLVASÓSZOLGÁLAT	17
1. Könyvtár használói	18
2. Használók tudományos fokozat és foglalkozás szerinti megoszlása	19
3. Központi Olvasószolgálat használóinak megoszlása a használat módja szerint	19
4. Szolgáltatási alkalmak	20
5. Állományhasználat (egység)	20
6. Könyvtárközi kölcsönzés	21
7. Beiratkozási és kölcsönzési díjtételek	21
VI. RAKTÁROZÁS, ÁLLOMÁNYVÉDELEM	21
1. Raktározás	21
2. Állományvédelem	22
3. Kötészet	22
VII. INFORMÁCIÓELLÁTÁS	23
Hagyományos tájékoztatás, dokumentáció, akadémikus bibliográfia	23
Számítógépes szakirodalmi információ	24
1. Előfizetők száma és a szolgáltatás típusainak megoszlása – SCI	24
2. Szolgáltatások előfizetési árai – SCI	25
3. Előfizetők főhatóság szerinti megoszlása – SCI	25
4. CD-ROM adatbázisokból történt szolgáltatások	26
5. CD-ROM bemutatók, tájékoztatók	26
VIII. AKADÉMIAI LEVÉLTÁR	27
IX. REPROGRÁFIA	27
1. Fototechnikai szolgáltatások	27
2. Xerox gyorsmásolat	28
3. Reprográfiai szolgáltatások díjtételei	28
X. TUDOMÁNYOS ÉS SZAKÉRTŐI MUNKA	29
1. Kutatási programok	29
2. Egyéni kutatások	30

3. Munkatársak publikációi, előadásai	31
4. Munkatársak tagsága, testületi tevékenysége	38
XI. KIADVÁNYTEVÉKENYSÉG	43
1. Kiadványok bibliográfiája	44
2. 1996-ban megjelent kiadványismertetések	45
XII. NEMZETKÖZI KAPCSOLATOK	45
1. Hagyományos könyvtári tevékenység – nemzetközi együttműködés	45
2. Külföldi tagságok	45
3. Külföldi kiküldetések, tanulmányutak	46
XIII. ALAPÍTVÁNY	48
XIV. KÖNYVTÁR ÉS PROPAGANDA	48
1. A Könyvtárról megjelent cikkek, tudósítások, hivatkozások	50
2. Kitüntetések	51
XV. GAZDÁLKODÁS	52
1. Költségvetési beszámoló	52
2. 1996. évi pénzügyi elszámolás feladatok szerint	55
FÜGGELÉK	56
MTA LUKÁCS ARCHÍVUM ÉS KÖNYVTÁR (dr. Sziklay László)	56

* * *

Megjegyzés

Az 1996. évi jelentésben – hasonlóan az előző évihez – a szöveges rész rövid, összefoglaló jellegű, a szöveges részt közvetlenül követik a témához tartozó statisztikai táblázatok és a különböző felsorolások. Az osztályvezetők által adott eredeti osztályjelentések kötet formában az MTAK Igazgatóságán hozzáférhető. Míg a sokszorosított jelentés a könyvtári munkafolyamatok szerint tárgyalja az intézmény munkáját, addig a bekötött, kéziratban maradt jelentés osztályonként, részletekre kiterjedően ad számot az egyes részlegek tevékenységéről.

I. A KÖNYVTÁR IGAZGATÁSA, SZERVEZETE, SZEMÉLYI ÁLLOMÁNYA

1. Igazgatás, szervezet

Az MTA Könyvtárának szakmai felügyeletét a *Könyvtári Bizottság* látja el. Tagjainak a megbízatása az 1996. évi akadémiai közgyűléssel lejárt. Az új összetételű Könyvtári Bizottság tagjaira a Könyvtár megtette a javaslatát, de az ügyben akadémiai döntés még nem született.

Az intézmény vezetői

Rózsa György, főigazgató, a közgazdaságtud. (informatika) doktora, c. egyetemi tanár
(1996. febr. 29-ig)

Engel Pál, főigazgató, az MTA lev. tagja (1996. júl. 1-től)

Domsa Károlyné, ügyvezető főigazgatóhelyettes (1996. márc. 1.–jún. 30. között mb. főigazgató)

Galgóczy Nóra, gazdasági igazgató (1996. jún. 11-től betegállományban van)

Czeglédi Katalin, mb. gazdasági igazgató (1996. jún. 11-től)

A Könyvtár szervezete

1/ Főigazgatói Titkárság

2/ Könyvtárgépesítési Titkárság és Számítóközpont
vezetője: Bánhegyi Zsolt

3/ Szerzeményezési Osztály
vezetője: Murányi Lajos

4/ Nemzetközi Csereszolgálat
vezetője: Domsa Károlyné

5/ Bibliográfiai Leíró és Katalógusszerkesztő Osztály
vezetője: Gáspárné Monostori Judit

6/ Szakozó Osztály
vezetője: Darabos Pál

7/ Olvasószolgálati Főosztály
vezetője: Vitályos László

– Központi Olvasószolgálati Osztály
vezetője: Pétervári Lászlóné

– Számítógépes Referenz Szolgálat
vezetője: Klein Ágnes

– Törökbálinti Raktár
vezetője: Bacskó Antal

– Könyvkötészet
vezetője: Tódor Katalin

– Gyorsmásoló Szolgálat
vezetője: Petrecz Istvánné

8/ Folyóíratár
vezetője: Büky Béláné

9/ Kézirattár és Régi Könyvek Gyűjteménye

vezetője: F. Csanak Dóra, az irodalomtud. kandidátusa

– Kézirattár

vezetője: F. Csanak Dóra

– Régi Könyvek Gyűjteménye

vezetője: Ritoók Zsigmondné

10/ Keleti Gyűjtemény

vezetője: Apor Éva, a nyelvtud. kandidátusa

11/ Mikrofilm és Fotólaboratórium

vezetője: Balázs Judit

12/ Akadémiai Levéltár

vezetője: Hay Diana

13/ Tudományelemzési Program

vezetője: Braun Tibor, a kémiai tud. doktora

14/ Gazdasági Hivatal

vezetője: Galgóczy Nóra, gazdasági igazgató

(1996. jún. 11-től betegállományban van)

mb. vezetője: Czeglédi Katalin (1996. jún. 11-től)

– Pénzügy, Számvitel, Bér- és Munkaügy

vezetője: Czeglédi Katalin

– Üzemeltetési Csoport

vezetője: Darvas Tiborné

Az MTA Könyvtár adminisztratív keretébe tartozik:

15/ Lukács Archívum és Könyvtár

igazgatója: Sziklai László, a filozófiai tud. doktora

Közalkalmazotti Tanács

Tagjai:

Babus Antal elnök

Gregorovicz Anikó

Haffner Rita

Kosztadinov Anikó

Rózsáné Nagydiósi Stella

Az MTAK-ban működik egy a KKDSz-hez tartozó szakszervezeti bizottság, melynek titkára Nemesné Szabó Katalin.

2. Létszám

	Könyvtár	Lukács Archivum	Összesen
1996. jan. 1-én a létszám	161	10	171
évközi belépés	12		12
évközi kilépés	13		13
1996. dec. 31-én a zárólétszám	160	10	170
Az 1996. dec. 31-i létszámból:			
– főfoglalkozású (teljes munkaidőben fogl.)	114	9	123
– főfogl. részmunkaidős	11	1	12
– nyugdíjas fogl.	35	–	35

Az 1996. dec. 31-i létszám átszámítva 173 órás foglalkoztatásra:

Könyvtár 145 fő
Lukács Archivum 9 fő
 Összesen: 154 fő

3. Végzettség, szakképzettség

(1996. dec. 31-én állományban lévő főfoglalkozásúak és a főfoglalkozású részmunkaidősök)

	1995	1996		
	Összesen	Könyvtár	Lukács Archivum	Összesen
Tudományos fokozat:				
– MTA lev. tagja		1		1
– tud. doktora	3	1	1	2
– kandidátus	5	5	3	8
Iskolai végzettség:				
– egyetemi, főiskolai	84	75	8	83
– középiskolai	41	37	1	38
– alsó fokú	20	13	1	14
Könyvtárosi szakképzettség:				
– felsőfokú szakképzettség	71	57	1	58
– középfokú szakképzettség	10	9	1	10

4. Bérezés, jutalmazás

Nyelvpótlékot kapott (újonnan)	1 fő	
1 főre jutó havi átlagbér:		
– főfoglalkozásúak		52.600.– Ft/hó
– részfoglalkozásúak		27.300.– Ft/hó
– nyugdíjasok		19.600.– Ft/hó
– mellékfoglalkozásúak		21.300.– Ft/hó
13. havi fizetés átlaga		35.000.– Ft/hó
Jubileumi jutalomban részesült	9 fő	

II. ÁLLOMÁNYGYARAPODÁS, KIADVÁNYCSERE

1996-ban a Könyvtár beszerzése a reálértékű támogatás állandó apasztása, a köztudott gazdasági megszorítások következtében valamennyi beszerzési módban csökkent. Az 1996. évi gyarapodás részleteit a II/1. táblázat, a gyarapodás tematikus megoszlását a II/2. táblázat foglalja össze.

A beszerzésben a legnagyobb visszaesést a *vétel* adatai mutatják. Minimális *könyvrendelésre* volt lehetőség, a vétel útján állományba vett anyagnak mintegy fele volt csak külföldi szakirodalom, még úgy is, hogy vételnek tekintettük az 5212 USD értékű UNESCO kupon révén vásárolt köteteket is. A költségvetési keret terhére beszerzett könyvanyagnál némi előnyt élvezett az orientalista szakirodalom, de jellemző a kialakult helyzetre, hogy az anyagiak egyetlen angolszász és német rendelés feladását sem tették lehetővé. Szinte teljesen leállt a kiemelkedően költséges, de alapvető fontosságú kézikönyvek beszerzése, melynek hiánya naponta jelentkezik. A vétel aránya a teljes beszerzésben mindössze 13,4% volt.

Újabb anyagi terhet jelent a belföldi könyvek vásárlása, ui. a kötelespéldány szolgáltatás hiányait vétel útján kell pótolni, továbbá a feltétlenül szükséges többespéldányok és a határon túli magyar kiadók legfontosabb könyveinek a beszerzése is komoly gondot jelentett. A könyvgyarapodásra fordított teljes összeg jóval kisebb kötetszám mellett mintegy egyharmadával csökkent a tavalyihoz képest.

1996-ban a Könyvtár újabb 135 *külföldi folyóirat rendelését* volt kénytelen 1997-től kezdődően lemondani, jelenleg már csak 337 érvényben lévő folyóirat rendelés maradt, mintegy egynegyede az öt év előttinek. Ezek a lemondások a Könyvtár profilját legközvetlenebbül érintő tudományterületek legértékesebb folyóirat anyagát sem kímélték, sok esetben az országba unikális példányban járó folyóiratok is áldozatul estek a rendelések csökkentésének. Tovább rontotta a helyzetet, hogy jelentős folyóiratokat küldő cserepartnerek (Cambridge University Library, Royal Society of London) lemondták az eddigi szolgáltatásukat. Vétel útján mindössze 2 új külföldi folyóirat került az állományba az előző év rendeléseinek realizálásaként. A lemondásokat rendkívül összetett egyeztető, értékelő munka előzte meg, de a megszorítás már olyan mértékű volt, hogy ennek következtében a meglévő állomány szakmai színvonala, tudományos értéke napjainkra már jelentősen megcsappant.

Kedvező tapasztalatok birtokában a külföldi folyóiratok beszerzése változatlanul a Swets cégen keresztül történt, adatszolgáltatásaik komoly segítséget jelentenek ezen a munkaterületen.

Elvileg kötelespéldányként érkező kurrens magyar folyóiratoknak a rendszertelen expedálása okozta hiányok is vétel útján kerültek kiegészítésre. 18 féle folyóirat 54 füzetét kellett időigényes adminisztrációval a különböző szerkesztőségektől megszerezni. Az 1996-ban összesen állományba vett 4.200 kötet periodikumból a vételes folyóiratok aránya még a 16%-ot sem érte el.

A folyóiratok apasztását ellensúlyozandó, természetesen pótmegoldásként a Könyvtár Swet-Scan folyóirat tartalomjegyzék figyelési szolgáltatást biztosít az érdeklődők számára. A tartalomjegyzékben megadott bibliográfiai adatokon túl, a cikkek tartalmi összefoglalójának a megszerzésére is van mód. A szolgáltatás egyelőre díjmentes. Az NPA folyóirat adatbázis pedig segítséget nyújt a használatnak abban, hogy az MTAK-ban lemondott, hiányzó folyóiratok esetleg megtalálhatók-e valamely más magyarországi könyvtárban.

A nemzetközi kiadványcsere továbbra is az állománygyarapítás legjelentősebb forrása. Jelenleg 75 állam 1197 intézményével áll cserekapcsolatban a Könyvtár. Az év folyamán 32 partner törlésére és 11 új kapcsolat felvételére került sor. A cserekapcsolatok számának folyamatos csökkenése mellett, a kiküldött folyóirat és könyvanyag számának csökkenése (L. II/5.) jelzi a takarékosági szempontok fokozott figyelembevételét. Ennek ellenére míg 1986-ban 1516 intézménnyel folytatott cserére 6.915.465,-Ft-ot fordított a Könyvtár, addig 1996-ban az 1197 partner fenntartása 21.247.590,-Ft-ba került. Nem kívánatos a cserekapcsolatok további leépítése, részben azért, mert gazdaságilag még mindig kifizetődő, részben pedig azért, mert a további csökkentés már gyűjtőkörü problémákat érintene.

A cserében érkezett könyvanyag az évi gyarapodás 36,8%-át tette ki, szemben a vétel 13,4%-ával, a folyóiratok esetében pedig a cserés folyóiratok képezték a folyóiratbeszerzés 68%-át, a vételes folyóiratok alig 16%-ával szemben. Cseréből 39 új folyóirat került állományba. A cserében beérkezett könyv- és folyóiratanyag becsült értéke meghaladja a 36 millió forintot, a mikrokardon kapott Sorbonne disszertációk pedig mintegy 1.600.000,-Ft értéket képviselnek.

A privatizált Akadémiai Kiadó kiadási koncepciójának változása miatt rendszeres kapcsolatban áll a Könyvtár az Argumentum és a Balassi Kiadóval és alkalmi kapcsolatot tart fenn számos kisebb kiadóval a cserepartnernek igényeinek kielégítése céljából. Az Akadémiai Kiadótól a Könyvtár átvette a külföldi cserére szánt anyag expedíálását.

A gróf Mikó Imre Alapítvány segítségével a kolozsvári Erdélyi Múzeum Egyesületnek 1069 kötet könyvet és 665 kötet folyóiratot juttatott a Könyvtár a régi cseretartalékból. Itt kívánczik az a megjegyzés, hogy a határon túli, elsősorban az erdélyi intézményeket támogató tevékenység a Könyvtár számára növekvő pénzügyi terhet jelent. Erre a problémára a Könyvtár írásban felhívta az MTA elnökének a figyelmét, kívánatos lenne ebben a kérdésben egy akadémiai döntés.

Kötelespéldány révén 588 féle folyóirat került állományba, ebből 53 cím új szerzeményként. A könyvbeszerzés terén a kötelespéldányból származó kötetek száma volt a legmagasabb, a teljes állománynövekedésnek 40%-a. Ez a többi gyarapodási forráshoz képest viszonylagosan magas szám jelentősen emelte ugyan az összbeszerzés évi statisztikai adatát, de profil szempontjából ez a beszerzési mód nem vehette fel a versenyt a vétel és a csere útján történő célirányos gyarapítással.

Megfelelő jogi szabályozás híján gondot okozott a magyar szakirodalom könyv- és folyóirat beszerzése területén egyaránt, az egyre bizonytalanabbá váló kötelespéldány szolgáltatás. Nagy számban születnek új folyóiratok, de igen sok közülük rövid életű, kiadásuk anyagi okok miatt megszűnik, felfüggesztésre kerül. E mellett maguk a kiadók területén is olyan átalakulások, változások mennek végbe, ami ugyancsak kedvezőtlenül befolyásolja a kötelespéldány szolgáltatás rendjét. Bizonyos esetekben pedig egyáltalán nem, vagy esetleg csak lényegesen csökkentett példányszámban biztosít a kiadó kötelespéldányt. Mindezek a negatív körülmények jelentős anyagi megterhelést és komoly erőfeszítést igénylő többletmunkát jelentenek.

1996-ban az ajándékként állományba vett könyvek száma lényegesen csökkent (1995: 2.631 kötet, 1996: 835 kötet). Folyóirat vonatkozásban 3 új periodikumot kapott a Könyvtár. Az adományozók között szerepelt a budapesti Francia Nagykövetség, a francia kormány, a Volkswagen-Stiftung, a budapesti Goethe Intézet, a Közép-Európai Egyetem és mások.

A gyarapodás módjára vonatkozó részletes adatokkal a II/4. tábla szolgál. A beszerzés szakok szerinti százalékarányát a II/2. foglalja össze. Ez utóbbi esetben lényegesebb változás a beszerzett természettudományos dokumentumok számának csökkenése.

Az állomány teljességének érdekében a szerzeményezési munka elengedhetetlen része a *reklamálás*. 1996-ban 967 reklamálás (vétél, csere, kötelespéldány) került kiküldésre, melynek nagy része eredménnyel járt.

Folytatódott a *duplum és főlöspéldány kiejánlás*. Két könyvjegyzék 496 tétellel, továbbá jegyzéken kívül 1015 kötet került kiejánlásra a potenciális érdeklődők számára. Az igénylési lehetőséggel közel 40 intézmény élt. Elkészült egy 574 féle külföldi folyóirat köteteit illetve füzeteit tartalmazó jegyzék, melyből 20 intézmény 214 féle folyóirat 585 darabjára tartott igényt. Az érdeklődő intézmények nagy része az egyetemi illetve az akadémiai intézeti körből került ki.

A könyv és folyóirat alapgyűjtemény állománygyarapítási munkájához kapcsolódik a *különgyűjtemények* állományfejlesztési tevékenysége.

A *Kézirattár* beszerzési keret hiányában csupán alapítványi segítséggel tudott két tételt megvásárolni: a Molter-hagyaték utolsó részét és a Pálóczi Horváth-család történetével kapcsolatos 18. századi kéziratok dokumentumkötetét. Ajándékként gyarapodott a gyűjtemény a Bartók János-levelezéssel, Bellér Béla, György Júlia, Kovács István, Laziczius Gyula hagyatékával, Klaniczay Tibor hagyatékának első részével, Tamkó Sirató Károly hagyatékának befejező részével. A Doktori Tanácstól 498 disszertáció érkezett 519 kötetben. A Régi Könyvek gyűjteménye mindössze 2 ajándék kötettel gyarapodott.

A *Keleti Gyűjtemény* állománygyarapítása, hasonlóan az alapgyűjteményekhez, negatív tendenciát mutat. A legújabb kiadványok, kézikönyvek hiánya naponta jelentkező probléma. Kizárólag csere és ajándék révén 1996-ban a folyóiratállomány 4 új egységgel gyarapodott. Megszűnt 22 egység, jóllehet arra törekedett a Könyvtár, hogy a nemcsak országos méretekben egyedülálló orientalisztikai gyűjteményt viszonylagosan megkímélje a nagyobb méretű folyóiratlemondástól. Egy tibeti nyelvű pekingi fanyomat került ritkaságként a gyűjteménybe.

A *Mikrofilmtár* állománya 1.364 művel gyarapodott. 811 mű cseréből származott, köztük a francia disszertációkkal, 4 mű ajándékként, 549 mű pedig saját előállításban került állományba. A saját előállításban készült mikrofilmek megoszlása a következő: Ráday Gyűjtemény kéziratai: 27.739 felvétel, ELTE Egyetemi Könyvtár kéziratai: 18.080 felvétel és az MTAK Levéltár anyagából 1.819 felvétel.

A *számítógépes adatbázisok, lézertoptikai lemezek* beszerzésére is igen korlátozottak voltak az anyagi lehetőségek. Megfelelő egyeztetés után lemondásra került több adatbázis (Medline, DAO, Agricola stb.) tekintve, hogy ezek témái nem tartoznak az MTAK profiljába, ugyanakkor ezek az adatbázisok a mienknél jóval szélesebb skálán megtalálhatók a megfelelő gyűjtőkörű budapesti közgyűjteményekben. Sajnálatos, hogy a profilunkba tartozó SSCI társadalomtudományi adatbázisról illetve nyomtatott köteteiről is le kellett mondani.

Pályázati segítséggel a Phare projekt keretében nyílt lehetőség a Science Citation Index with Abstracts CD-ROM Ed. 1997, a SwetScan Database, a McGraw-Hill Multimedia Encyclopedia és az Analytical Abstracts beszerzésére. A Nemzeti Kulturális Alaphoz beadott sikeres pályázat biztosította az 1997. évre a VLB aktuellt és a British National Bibliography beszerzését CD-ROM formában.

1996-ban az állománygyarapításra fordított összeg 41.212.000 forint volt, melynek adatait a XV/1. táblázat foglalja össze.

1. Évi gyarapodás, állomány 1996. dec. 31-én

Dokumentum	állomány 1995. XII. 31-én	1995. évi gyarapodás	1996. évi gyarapodás	Törlés	állomány 1996. XII. 31-én
Könyv	1 058 674	11 450	8 019	160	1 066 533
periodika	315 765	4 350	4 200	2	319 963
kézirat	666 765	23 139	15 026		681 791
mikrofilm	26 310	1 930	1 364		27 674
összesen	2 067 514	40 869	28 609	162	2 095 961

2. Gyarapodás szakok szerint %

Szakcsoport	könyv		periodika	
	1995	1996	1995	1996
001 kutatószervezés	0,01	0,01	–	–
0.2 általános művek. vallástörténet	6,96	7,6	10,9	10,9
1 filozófia, pszichológia	5,32	5,59	2,6	3,0
3 társadalomtudományok	9,22	11,9	12,5	13,5
5 természettudományok	12,97	6,9	26,5	22,5
6 alkalmazott tudományok	3,83	3,5	4,4	3,8
7 művészetek	3,48	4,1	2,8	2,8
80 nyelvtudományok	7,76	7,2	13,8	14,2
809 orientalisztika	7,73	6,8	8,7	11,3
82 irodalomtudomány, szépirodalom	25,79	27,7	8,9	8,3
9 földrajz, régészet, történettudomány	17,23	18,7	8,9	9,7
	100 %	100 %	100 %	100 %

3. Gyarapodás eredete (egység)

	Magyarország		Külföld		Összesen	
	1995	1996	1995	1996	1995	1996
könyv	4 059	3 817	7 391	4 202	11 450	8 019
periodika (köt.)	642	689	3 708	3 511	4 350	4 200
kézirat	23 137	15 026	2	–	23 139	15 026
mikrofilm	581	553	1 349	811	1 930	1 364
összesen	28 419	20 085	12 450	8 524	40 869	28 609

4. Gyarapodás módja

	könyv		periodika		kézirat		mikrofilm		összesen	
	1995	1996	1995	1996	1995	1996	1995	1996	1995	1996
vétel	971	1073	922	659	10735	846	1	–	12629	2578
csere	4152	2951	2750	2839	–	–	1349	811	8251	6601
kötelezpéldány	3516	3160	533	588	–	–	–	–	4049	3748
ajándék	2631	835	145	114	12404	14180	–	4	15180	15133
saját előállítás	–	–	–	–	–	–	580	549	580	549
összesen	11450	8019	4350	4200	23139	15026	1930	1364	40869	28609

5. Nemzetközi kiadványcsere forgalom

Kiadvány fajta*	Küldött		Érkezett	
	1995	1996	1995	1996
könyv	2 569	2 088	4 991	3 576
periodika	3 555	3 487	2 878	2 969
mikrofilm	–	9	1 349	811

* kötet, évfolyam, ill. mű

6. Cserekapcsolatok

1995-ben 75 állam 1218 intézményével

1996-ban 75 állam 1197 intézményével

<i>Európa</i>		Írország	4
36 állam, 859 intézmény		Izland	3
		Jugoszlávia	18
Ausztria	44	Lengyelország	49
Belgium	40	Lettország	3
Bulgária	7	Litvánia	2
Cseh Köztársaság	18		
Dánia	13		
Észtország	5		
Fehéroroszország	1	Luxemburg	2
Finnország	22	Makedónia	2
Franciaország	59	Malta	1
Görögország	12	Moldova	1
Hollandia	14	Nagy-Britannia	54
Horvátország	25	Németország	139

Norvégia	8	Svájc	21
Olaszország	115	Svédország	26
Oroszország	21	Szlovákia	12
Portugália	3	Szlovénia	5
Románia	37	Ukrajna	4
Spanyolország	66	Vatikán Állam	3
<i>Ázsia</i>			
22 állam, 164 intézmény		Kazahsztán	1
		Kína	3
		Koreai Közt.	6
Azerbajdzsan	1	Libanon	1
Ciprus	1	Mongólia	2
Grúzia	1	Oman	1
India	19	Szingapur	2
		Szíria	5
		Tadzsikisztán	1
		Tajvan	1
Irak	2	Thaiföld	1
Irán	5	Törökország	15
Izrael	11	Türkmenisztán	2
Japán	80	Üzbegisztán	2
Jordánia	1		
<i>Afrika</i>			
3 állam, 9 intézmény			
Dél-Afrikai Közt.	5	Tunézia	2
Egyiptom	2		
<i>Amerika</i>			
11 állam, 148 intézmény			
Argentína	5	Kuba	2
Brazília	6	Mexico	2
Chile	3	Peru	1
Costa Rica	1	USA	107
Kanada	14	Venezuela	2
Kolumbia	5		
<i>Ausztrália, Óceánia</i>			
2 állam, 17 intézmény			
Ausztrália	15		
Új Zéland	2		

III. KÖNYVTÁRGÉPESÍTÉS

Az MTA Könyvtára HUNGARNET-tagsága révén 1994 végén jogosultságot szerzett egy digitális bérlet vonalra. Külső tényezők (MATÁV privatizáció stb.) következtében a vonal installálására csak 1996 decemberében került sor. Ez nagy változást jelent az online kapcsolatban, hiszen a kívülről az Aleph-rendszerbe való belépés és a Könyvtárból kifelé történő hálózati kommunikáció az eddigi 9,6 kbps sebességről 64 kbps sebességre emelkedett. A Könyvtár munkatársai részére üzemszerűen működővé vált az elektronikus levelezés és az Internet, amelyen keresztül külföldi és hazai katalógusok és egyéb források keresését végezhetik. Elkészült kísérleti formában az ún. WEB-honlap, amely a hálózaton belépők számára egyfajta szabványos felületet biztosít az Aleph-adatbázishoz. Ennek a felületnek tartalmi feltöltését a közeljövőben igyekezünk elvégezni. (Az Aleph teljesen www-alapú használatához szükséges web-server megvásárlására pályázat útján szeretnénk forrást biztosítani.) Az egész év átlagában az MTAK Aleph-adatbázisába való távoli belépések száma kb. 500 havonta.

Az elmúlt év során több helyi alkalmazási programot készítettünk (pl. a Feldolgozó Osztály számára a nemzeti bibliográfiák – BNB, BN, DNB – CD-ROM-jairól való rekordletöltéshez készült konverziós program). Számos gépi segédeszköz installálása történt meg, pl. a KELLO könyvbeszerzési adatbázishoz kommunikációs elérési program kialakítása, a Ulrich's CD-ROM világkatalógusának a Folyóiratterem PC-jére való installálása. Főleg MTA beruházási forrásból sikerült némileg javítani az elavult hardware-ellátottságon, háttértár-bővítés, memóriamodulok és 2 db PC vásárlásával. Beszerzésre került egy scanner és egy lézernyomtató is (ezek telepítése a Kézirattárba nemrégiben megtörtént). Gépesítési szempontból jelentős eseménynek tekinthető az Info-Centrum 1996 októberi megnyitása, ahol egy gépen olvasói hozzáférést biztosítottunk az Internethez, a SwetScan tartalomjegyzék-szolgáltatáshoz (pályázati forrásból jelenleg kísérleti formában), és az Aleph-adatbázis online eléréséhez egy újabb OPAC-terminált telepítettünk. A NIIF-Microsoft akciója keretében az év utolsó részében elkezdtük a licenc nélküli software-ek lecserélését és új alkalmazási software-ek beszerzését. Dr. Rózsa György kitartó erőfeszítéseinek eredményeképpen 1996 végére létrejött egy megállapodás, amelynek keretében sor kerülhet a mára szűk keresztmetszetűvé vált VAX 4200 központi számítógép helyettesítésére egy DEC-Alpha típusú serverrel. A tranzakció finanszírozója az Open Society Institute Regional Library Program (OSI-RLP), és a Digital Equipment jelentős kedvezményt hajlandó nyújtani ennek a gépnek a beszerzéséhez.

Folytatódott az Aleph-rendszerbe került új rekordok tárgyi felosztású gyarapítási jegyzékének összeállítása: elkészült az 1995. II. félév anyaga. (Az 1996. év anyagának elkészítésére munkaerőhiány miatt eddig még nem tudtunk sort keríteni.) Több tényező (gépi architektúra korlátai, sürgető rendszerfüggő fejlesztések, fokozott pályázati adatbázis-építés) miatt 1996-ban nem indítottunk új modult. Az Aleph online-katalógus tovább épült, a DIS alabázisba kerültek az elmúlt év disszertációinak bibliográfiai adatai. A törzsgyűjteményt alkotó MTA-M86 alabázisok nagysága kb. 130.000 rekord. A kurrens anyag növekménye mellett a tavalyi év során elindult és folyik az 1986 előtti állomány gépre vitele NIIF-pályázati forrásból. Egy másik, az NKA-tól megnyert pályázat teljesítésével, amely 8.000 rekord csereszabatos (MARC) formában történő előállításáról szól, 1997 február végére fogunk elkészülni. Az MTA és az M86 alabázisok egységesítése nagymértékben felgyorsult, ebben kiemelkedő szerepet vállalt a Szerzeményezési Osztály munkatársa, Jaksa Józsefné. 1997 folyamán tervezzük a két alabázis összevonását. 1997 első negyedében várható az Aleph-rendszer esedékes új verziójának (3.2-5) installálása. 1996-tól két országos projektben vagyunk érdekelték: 1./ nyolc hazai és két külföldi könyvtár egy Tempus/Phare pályázaton 42 ezer ECU-t nyert egyetemi hálózati kommunikáció fejlesztése céljára; 2./ 14 hazai nagykönyvtár konzor-

ciális pályázat útján több forrásból (elsősorban OSI–RLP támogatásból) nyert pénzt egy országos osztott katalogizálási rendszer felépítéséhez.

IV. FELDOLGOZÁS, KATALÓGUSÉPÍTÉS

1996-ban a feldolgozó munka során összesen 10.371 db új könyvrekord készült el, az ezzel kapcsolatos járulékos munkák részletezését a IV/2. tartalmazza. Ehhez járult különmunkában készült további 4.606 db új könyvrekord. Ez utóbbihoz kapcsolódva, de még nem különmunkaként, a napi feldolgozó munka mellett a Bibliográfiai Leíró Osztály vállalta a Könyvtár által elnyert két pályázat szabta feladatok elvégzésének előkészítését, nevezetesen a Budapesti Műszaki Egyetem munkatársai számára – akik az 1986 előtti betűrendes katalógus anyagának előzetes rekatalogizálási munkáit vállalták – 14.892 őrlap egyenkénti leválogatását és feldolgozásra való előkészítését. Ebből a külső munkatársak által 13.751 tétel PC-n feldolgozásra illetve a rekordok az Aleph-rendszerbe betáplálásra kerültek. Ennek az anyagnak a szakmai revízióját, javítását, a naprakész anyagba való feldolgozását az összes járulékos munkával együtt már különmunkaként végezte a Bibliográfiai Leíró Osztály. E munka 4.606 rekord elkészítésével abbamaradt. A külső munkatársak továbbra is dolgoznak az anyagon, az ezzel kapcsolatos belső munkák folytatása a helyi lehetőségek illetve döntések függvénye.

Az év folyamán a 8.892 feldolgozott könyvből 8.308 kötet szakozása, revíziója történt meg. Továbbá a Szakozó Osztály 840 már szakozott keleti könyv szakrevízióját végezte el. Kisebb előrelépés történt a szakozáshoz alkalmazott cédula formájú tárgymutató tárgyszavainak számítógéphez vitele terén.

A Folyóirattárban 97 új címfelvétel készült, ezek szakozása is megtörtént. Az év folyamán bekövetkezett címváltozások, törlések nagy mértékben megnövelték a katalógus szerkesztéssel kapcsolatos munkákat. A retrospektív anyagként érkező 998 kötet (735 cím) megfelelő feldolgozása is megtörtént. 302 részcímes folyóiratszám illetve kötet került továbbításra a könyvfeldolgozás felé.

Az NPA adatszolgáltatás területén 1996-ban némi zavar támadt. Az OSZK-ban bizonyos programbeli hiányosságok miatt az előző években küldött, a folyóiratállományban történt változásokat tükröző bejelentéseink nem kerültek rögzítésre, így ezeket meg kellett ismételni, ami a normál bejelentő munkát mintegy megkétszerezte. Az NPA-tól kapott mintegy 3.200 tételes adatlap kitöltése határidőre megtörtént.

A Kézirattárban befejeződött Gyóni Mátyás, Kovalovszky Miklós, Mihályfi Ernő, Molter Károly, Novotny Róbert, Pilinszky János, Szabó Dezső történész hagyatékának feldolgozása. Folyamatban van Aczél György és Király István hagyatékának feldolgozása és megkezdődött Gergely Pál gyűjteményének és Hegedüs Lóránt hagyatéktöredékének a munkába vétele.

A kéziratos hagyatékok katalogizálása részben hagyományos módon, részben számítógépen történt. A számítógépen készült címleírások kiprintelve bekerültek a cédulakatalógusba is, hogy egyszerűsítse a történeti fejlődés során kialakult szétágazó katalógusrendszert. Ugyancsak a cédula-katalógusba is bekerültek a számítógépen feldolgozott kandidátusi és doktori disszertációk.

Az 1995 őszen vásárolt számítógép üzembe helyezését, a szoftverek installálását követően megkezdődött az ősnymtatványok és a régi könyvek adatbázisának a tervezése, kiépítése. Az 1996-ban beszerzett szkennerek és nyomtató üzembe helyezése után megindult a címlapok, exlibrisek, pecsétek szkennelése. Elkészült a Kornfeld Gergely könyvtár anyagának a feldolgozása és a teljes anyag kinyomtatása. Folyamatban van az ősnymtatványok feldolgozása, címleírásaik bevittele az adatbázisba.

A Keleti Gyűjteményben 900 mű címleírása és szakozása készült el. Az őrlap adatbázisból a címleírás és szakozás teljes javításával 1.700 tétel került át az MTA adatbázisba. Elkészült Kara György professzor munkájaként a mongol és mandzsu kéziratok illetve fanyomatok tekintélyes terjedelmű, angol nyelvű katalógusa.

A mikrofilmtári feldolgozás MicroIsis programmal készül, a francia disszertációk ETO jelzetet, tárgyszavakat is kaptak. Az anyag használatát nehezíti, hogy a gyarapodás nem kerül be az Aleph-rendszerbe. Ezt ellensúlyozandó a francia disszertációkról tárgyszó és ETO szám szerinti jegyzék készül, amely megtalálható az olvasószolgálatokon. A kívánatos megoldás az lenne, hogy a Mikrofilmtár anyaga az Aleph-rendszerben önálló alrendszerként szerepeljen.

Egy országos projekt keretében 15 magyar egyetemi és szakkönyvtár – köztük az MTAK is mint alapító tag – elindított egy együttműködési programot, melynek célja egy osztott katalogizálási rendszer, egy elektronikusan elérhető országos katalógus létrehozása. A rendszer kidolgozása folyamatban van.

Katalógusépítés

1996-ban a szerzői cédulakatalógus építése tovább folytatódott. Az online katalógus 7 OPAC-terminálon érhető el és a következő albasíkat tartalmazza:

MTA – kurrens könyvek, rendelési állomány – kb. 70.000 rekord

M86 – 1986–1992 közötti könyvállomány – kb. 60.000 rekord

DIS – 1953–1996 közötti disszertációk anyaga – 17.500 rekord

EKI – 1940–1990: ékírási irodalom bibliográfiája – 40.000 rekord

1. Címleírás, osztályozás

	címleírás		osztályozás	
	1995	1996	1995	1996
modern könyv (mű) + részcímes per.	8.242	8.519* +383	8.550	8.308
periodika (féle)	75	97	75	97
keleti könyv (mű)**	1.100	900	1.100	900
keleti periodika	4	4	–	–
kézirat (db)	23.139	15.026	–	–
régi könyv (mű)	314	233	–	–
mikrofilm (mű)	1.930	1.364	1.290	761
periodikák retrospektív feldolg. (köt.)	1.090	998	–	–

* A további részletezést a 2. sz. táblázat mutatja

** 1.700 tétel teljes címleírás és szakozás revíziója, majd átemelve az őrlap adatbázisból az MTA adatbázisba

2. A könyvfeldolgozás részletező adatai

<i>Összes bibliográfiai leírás:</i>	10 371
ebből	
modern külföldi könyv	5 785
magyar könyv	2 734
részcímes periodika	383
rekatalogizálás	88
őrlapokról való feldolgozás	454
sorozati leírás	927
<i>Raktárnak átadott könyv:</i>	8 892
<i>Katalógusba beosztott cédula:</i>	16 741
ebből	
betűrendes katalógusba beosztott utaló	15 957
	784
<i>KC-nek küldött cédula:</i>	6 168
<i>Különmunkában készített bibliográfiai leírás:</i>	4 606
<i>Őrlapról PC-re vitt leírás:</i>	7 380

V. OLVASÓSZOLGÁLAT

A központi könyv- és folyóirat olvasóterem, valamint a különgyűjtemények olvasótermeinek telítettsége állandósult. A beiratkozott olvasók száma megközelítette a 12.000 főt (L. V/1.). Egy jellemző adat pl. a Keleti Gyűjtemény október havi olvasóforgalmának statisztikája szerint a nyolc férőhelyes olvasóteremben 529 fő fordult meg, napi háromszori váltásban. A használók tudományos fokozat és foglalkozás szerinti megoszlásában jelentősebb változás nem történt. A helyben-olvasók között változatlanul az egyetemi hallgatók számaránya vezet, ők tették ki a könyvtárhasználók 80%-át (L. V/2., V/3.). Mind emellett a tudományos kutatás ellátása sem szorult háttérbe. a kutatók kivételes helyzetben vannak, fogadásuk, kiszolgálásuk minden körülmények között biztosított. A jelenlegi budapesti könyvtári struktúrát figyelembe véve, a felsőoktatás hallgatóinak fogadása elkerülhetetlen kötelezettségévé vált az MTA Könyvtárának. Könyvtári szolgáltatással való ellátásuk megoldatlan, részben a limitált könyvtári olvasóhelyek miatt, részben pedig a keresett szakirodalom hiánya miatt. Öröndetes tény, hogy ma már az egyetemek megkívánják a hallgatóktól a megfelelő nyelvi felkészültséget, az idegen nyelvű szakirodalomban való tájékozódást. A hallgatók jelentős része meg is felel ezeknek a követelményeknek, de ehhez megfelelő idegen nyelvű szakirodalmi bázisra van szükségük. amit néhány más nagykönyvtárral szemben az MTA Könyvtárában találnak meg. Az egyetemisták többségét az ELTE BTK, a CEU, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem, a Láthatatlan Kollégium és Collegium Budapest hallgatói adják. Természetesen az egyetemisták ilyen mérvű fogadása nem probléma mentes. Az egy példányos állomány miatt torlódnak az igények, nagyobb mértékben romlik az állomány állaga, különösen a kézikönyveké, a megnö-

vekedett forgalom miatt nehezebb fenntartani a raktári rendet. Ugyanakkor a szolgálat fenntartása szempontjából (fűtés, világítás stb.) a hallgatók fogadása nem jelent plusz költséget.

A szolgáltatási alkalmakat vizsgálva a helybenolvasás valamennyi műfajában számszerű emelkedés mutatkozik az előző évhez viszonyítva (L. V/4.). Tekintve, hogy az olvasótermek befogadóképessége adott, így ez az egy olvasóhelyre való forgalom intenzitását jelzi. A helybenolvasás, a kölcsönzés, a reprográfiai szolgáltatás együttes adata is magasabb a tavalyinál. A megnövekedett szolgáltatási alkalmakkal párhuzamosan az állományhasználat együttes adatai is emelkedtek (L. V/5.)

A kölcsönzés (L. V/4.) igénybevétele az előző évhez képest kis mértékben csökkent. Ugyancsak némileg csökkent a könyvtárközi kölcsönzés (L. V/6.) is bel- és külföldi viszonylatban, de a kölcsönvétel valamelyest nőtt.

Nagy hangsúlyt kapott a kölcsönzések reklamálása, mely három lépcsőben történik: a három hónap utáni felszólítás, az egy év utáni bemutatásra szóló felszólítás, s ennél régebbi be nem mutatott és elvesztett könyvek után küldött, befizetési csekkel ellátott figyelmeztetés. Ezután következnek a bírósági behajtás, amellyel ez évben is több esetben élt az intézmény.

Az olvasóteremben felállított böngésző polcon folyamatosan bemutatásra kerülnek az új könyvek, melyeket a kutatók érdeklődéssel követnek és előjegyeztetik a kívánt köteteket. Az olvasóteremben üzembe helyezett pénzbedobós xerox gépet intenzíven használják az olvasók, 1996-ban az itt készült másolatok száma 101.710 volt. A múlt évben az olvasóteremben felállított biztonsági rendszer, az állományvédelmi címkék használata beváltotta mind konkrét, mind pszichológiai hatását.

Az 1995-ben bevezetett jelképes beiratkozási és kölcsönzési díjakat az intézmény 1996. aug. 1-től némileg megemelte (L. V/7.) Az ebből befolyt összeg 1996-ban összesen 1.164.800 Ft volt.

1. Könyvtár használói (fő)

	1995	1996
Beiratkozott olvasók száma	11 759	11 657
ebből napijegy	5 163	4 754
ebből kézirattár	652	616

2. Használók tudományos fokozat és foglalkozás szerinti megoszlása %

	Kp. Olvasószolgálat		Folyóíráttár		Kézíráttár	
	1995	1996	1995	1996	1995	1996
MTA rendes és levelező tagja	0,54	0,78	0,5	0,5	0,8	0,6
egyetemi tanár, tudományok doktora, kandidátus	13,20	11,94	5,6	5,9	11,4	15,4
egyetemi oktató (docens, adjunktus, tanársegéd)	6,52	5,74	7,0	7,5	10,5	9,9
tudományos kutató, aspiráns	10,96	9,90	13,5	12,3	17,3	16,5
nem főfoglalkozású kutatók (orvos, mérnök, szerkesztő, könyvtáros stb.)	10,62	9,04	14,4	11,8	25,1	17,7
egyetemi hallgató	56,90	61,38	58,3	61,3	28,1	34,7
egyéb	1,26	1,22	0,7	0,7	6,8	5,2
	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

3. Központi Olvasószolgálat használóinak megoszlása a használat módja szerint %

	Helyben	Kölcsön
akadémikus	0,14	2,87
tudományok doktora	0,54	10,92
kandidátus	1,80	32,56
egyetemi oktató	3,69	12,48
tudományos kutató	2,68	9,23
ösztöndíjas	5,44	6,55
nem főfogl. kutató	3,96	2,68
könyvtáros	0,62	20,97
egyéb	1,06	1,74
egyetemi hallgató	80,07	–
	100 %	100 %

4. Szolgáltatási alkalmak

Dokumentumfajta	helybenolvasás		kölesőnzés		Reprog. szolg. (xerox foto)		konkrét adat összesen		szabad polcos használat (becsült adat)	összesen (konkrét + becsült adat)	
	1995	1996	1995	1996	1995	1996	1995	1996	1996	1995	1996
modern könyv	30 634	32 330	16 587	13 015	1 197	793	48 418	46 138	4 000	52 618	50 138
periodika	10 773	11 082	235	198	11 077	13 716	22 085	24 996	2 992	25 351	27 988
kézirat, régi könyv	1 404	1 836	21	16	252	310	1 677	2 162	–	1 677	2 162
keleti könyv, kézirat, periodika	4 169	4 939	547	616	–	–	4 716	5 555	1 447	8 885	7 002
mikrofilm	238	303	17	23	–	284	255	610	–	255	610
	47 218	50 490	17 407	13 868	12 526	15 103	77 151	79 461	8 439	88 786	87 900

5. Állományhasználat (egység)

Dokumentumfajta	helybenolvasás		kölesőnzés		Reprog. szolg. (xerox foto)		konkrét adat összesen		szabad polcos használat (becsült adat)	összesen (konkrét + becsült adat)	
	1995	1996	1995	1996	1995	1996	1995	1996	1996	1995	1996
modern könyv	57 640	66 120	24 127	22 346	1 197	793	82 964	89 259	246 725	340 069	335 984
periodika	75 608	80 013	472	524	11 077	13 716	87 157	94 253	55 410	141 022	149 663
kézirat, régi könyv	70 854	62 002	36	99	10 114	11 778	81 004	73 879	10 810	93 124	84 689
keleti könyv, kézirat, periodika	10 439	11 745	547	616	–	–	10 986	12 361	24 695	31 831	37 056
mikrofilm	442	601	76	61	193	264	711	926	–	711	926
	214 983	220 481	25 258	23 646	22 581	26 551	262 822	270 678	337 640	606 757	608 318

6. Könyvtárközi kölcsönzés

	kölcsönadás		kölcsönvétel	
	1995	1996	1995	1996
belföldi viszonylatban	1 630	1 331	15	20
külföldi viszonylatban	46	44	123	148
összesen	1 676	1 375	138	168

7. Beiratkozási és kölcsönzési díjtételek 1996. augusztus 1-jétől

Látogató- és kölcsönzőjegyek 1 évre

– kölcsönzőjegy	600,-Ft
– látogatójegy helybenolvasáshoz	400,-Ft
– egyetemi hallgatóknak	300,-Ft
– nyugdíjasoknak	100,-Ft
– elveszett látogatójegy pótlása	200,-Ft

Látogatójegy rövidebb időtartamra

– heti látogatójegy	100,-Ft
– napi látogatójegy	50,-Ft

A Könyvtár használata díjtalan az MTA és a Széchenyi Akadémia tagjai, az MTA Könyvtára, az MTA Titkárság munkatársai, a KKDSZ tagjai, valamint munkahelyi igazolással rendelkező könyvtárosok számára.

A beiratkozási díj – az Olvasószolgálat által megállapított jogosultság alapján – a portaszolgáltatnál fizetendő be.

VI. RAKTÁROZÁS, ÁLLOMÁNYVÉDELEM

1. Raktározás

Az Arany János utcai raktárak 1995-ben beteltek. A kurrens állománygyarapításnak helyet kellett biztosítani, ezért a belső raktár tehermentesítésére még 1995-ben elkezdődött, majd 1996 folyamán folytatódott a legrégebbi, 200.000-es jelzetű állományrésznek a törökbálinti raktárba való telepítése. Ez a költöztetés mintegy 200 pm mozgatását jelentette. Így az Arany János utcai raktárban mintegy 700 pm szabadult fel, ami kb. 2 1/2 év gyarapodásának helyigényét fedezi. Két raktári szinten megtörtént az állomány kis revíziója. A hiányok ellenőrzése az őriap katalógusban és a kölcsönzési nyilvántartásban folyamatban vannak.

Az állományba vett könyvanyag több mint fele, közel 300.000 kötet már a törökbálinti raktárban van elhelyezve. Az itt lévő könyvek a numerus kurrens eleje, így az állomány kevésbé használt része, de így is az összes kötetforgalom mintegy 1/3-át bonyolítja le a törökbálinti részleg. De ez a raktár is már olyan mértékben telítődött, hogy némi helynyerés céljából a terjedelmes Referativnűj Zsumal szériáit (a kémiai sorozat kivételével) az Újpesti rakparti raktárba kellett áttelepíteni raklapokra helyezni.

Tovább folyt az akadémiai tartalék és a könyvtári kiadványok külső igények alapján történő apasztása. Jelentős mennyiségű könyvet és folyóiratot vett át az Erdélyi Múzeum Egyesület és a piliscsabai Magyar Tudománytörténeti Intézet. A törökbálinti raktár az olvasói kérések kiszolgálása mellett gondozta, könyvelte az akadémiai tartalék, a könyvtári kiadványok anyagát.

2. Állományvédelem

Az év folyamán befejeződött a Kaufmann-gyűjteményben lévő genizák restaurálása. A nagyrészt papíryanagú, kisebb részben pergamen fragmentumok a tisztítás és szükséges állagmegóvás után savmentes papírból készült palliumokba és megfelelő dobozokba kerültek. Ennek a munkának a költségeit a Getty-alapítványtól pályázat útján elnyert 15.750 dollár fedezte. A munkát Szabados Györgyné restaurátor végezte. Bizonyos előkészítő munkálatokban a Keleti Gyűjtemény munkatársai is részt vállaltak.

A restaurálás befejeztével megkezdődhet a genizák tudományos feldolgozása. A Jewish National and University Library és az MTA Könyvtára között létrejött megállapodás értelmében az izraeli fél vállalta, megfelelő szakembereinek bevonásával, a genizák katalógizálását, az MTAK pedig az anyag nyomdai előállítását. Az izraeli fél is anyagi gondokkal küzd, így a munka megkezdése a pénzügyi problémák miatt egyelőre még nem indult meg. Az ügyben való előrelépést célozta Benjamin Richternek, a jeruzsálemi Egyetemi Könyvtár igazgatóhelyettesének a meghívása, akivel konzultációt folytatott a Könyvtár az ügyben való továbblépés érdekében.

Ugyancsak pályázati úton nyert pénzből az OSZK Soros Laboratóriuma restaurált egy török nyelvű kéziratot 120 000 forintos költséggel.

A Kézirattárnak 100 000 forintos könyvtári illetve „Pro Bibliotheca” alapítványi keretből és az NKA pályázaton nyert 300 000 forintból 4 db nyelvemlék, egy kéziratot kötet, 1 kötet Széchenyi-napló, 168 levél (Petőfi, Széchenyi, Döbrentei, Toldy, Babits, Tóth Árpád), 6 db Régi Magyar könyv és 1 db antikva restaurálására nyílt lehetősége.

3. Kötészet

A kötészet az év folyamán fokozatosan csökkenő létszámmal látta el feladatát, ezért az alábbi táblázatban felsorolt évi teljesítményt ezekhez a kedvezőtlen körülményekhez mérve kell megítélni. Az előnytelen személyi ellátottság mellett a munkát nehezítették a könyvkötési műveletek és anyagok teljesítményre kiható, különböző problémái.

A Központi Olvasószolgálat, a Folyóíratár, a Keleti Gyűjtemény mint a kötészeti munkát elsősorban igénybevevő részlegek egyaránt sérelmezik, hogy a jelenlegi korlátozott köttetési kapacitás távolról sem fedezi azt a szükségletet, amit a megfelelő állományvédelem megkívánna.

A kötészet 1996. évi teljesítménye:

	Könyvtár számára	akadémiai szervek számára
kötés		
– ragasztott	2 644 kötet	48 kötet
– fűzött	1 332 "	
– aranyozott bőr	76 "	
– szótár, atlasz	48 "	

	Könyvtár számára	akadémiai szervek számára
restaurálás	7 "	
naplókötés	23 "	
doboz, tok	3 db	
regiszter	3 "	
disszertáció számarányozás	1 600 "	
lapszámozás	5 000 "	
örjegyartó	900 "	
katalóguscédula vágás	35 000 "	

VII. INFORMÁCIÓELLÁTÁS

A tudományos kutatás nélkülözhetetlen infrastruktúráját alkotó nagy tudományos közgyűjtemények sorában az MTA Könyvtára az akadémiai illetve bizonyos tudományterületeken (nyelv- és irodalomtudomány, ókortudomány, orientalisztika) országos méretekben is alapvető pillére a kutatás információellátásának, továbbá az adott körülmények folytán kikerülhetetlen feladatává vált a felsőoktatás információs igényeinek részbeni kielégítése is. Ezeknek a kötelezettségeknek a teljesítése a gyűjtemények, adatbázisok megfelelő gyarapítási lehetőségeinek a függvénye.

Hagyományos tájékoztatás, dokumentáció, akadémikus bibliográfia

A számítógépes szakirodalmi tájékoztatás mellett helyet kapott a *hagyományos tájékoztató munka* is, különösen olyan típusú kérdések, feladatok esetében, amikor nemcsak irodalomjegyzékre, forrásanyagra van a használatnak szüksége, hanem olyan kérdéseket tesz fel, olyan feladatok megoldását várja, amely esetekben a választadást speciális könyvészeti forrásokban, kéziratok, levéltári anyagokban való tallózással kell keresni. Az időigényesebb tájékoztató munka mellett külön hangsúlyt kapott az olvasótermi referenz munka, részben a megnövekedett olvasóforgalom miatt, több a helyben megválaszolandó kérdés, részben a könyvtárral még csak most ismerkedő egyetemisták miatt, akik részéről fokozottabb tájékoztatói igény merült föl a segédkönyvek, a könyvtári állomány és annak használatára vonatkozóan.

A *kutatásszervezési dokumentációs munka* során folytatódott a téma bibliográfiai gyűjtése, tárgyszavazása, 1996-tól kezdődően számítógépes adatbázis formájában.

Az *MTA belső tagjai publikációinak* bibliográfiai adattára 1996-tól kezdődően ugyancsak számítógépes adatbázisként épült tovább. Az év folyamán a bibliográfia 1.920 tétellel gyarapodott. Megfigyelhető, hogy évente kontrollra illetve a külföldön megjelent publikációk pótlására az akadémikusoknak kiküldött nagyjából magyar címanyag, mind nagyobb mértékben egészül ki az érintettek külföldön megjelent publikációinak tételeivel. Ez évben is bekérésre került az MTA külső tagjainak publikációs címanyaga, részleges eredménnyel.

Számítógépes szakirodalmi információ

1996-ban a Számítógépes Referenz Szolgálat öt szolgáltatástípusban végzett számítógépes szakirodalmi szolgáltatást az *Institute for Scientific Information (ISI)* Science Citation Index adatbázis alapján.

A havi szolgáltatás alapját a Science Citation Index with Abstracts CD-ROM Ed. változat képezte.

Floppy lemezre rögzített szolgáltatásként – adatbáziskezelő és konvertáló programmal együtt – 49 profil készült.

Havonta 135 db ASCA profil futott 111 fő számára, melyekből 40 téma floppy ASCA formában jutott el a megrendelőkhöz.

Folyóirat tartalomjegyzékfigyelés keretében 153 db folyóiratot figyeltettek 122 féle folyóirat közül. Ezt a szolgáltatást 21 fő vette igénybe, közülük 7 floppy lemezre rögzítve rendelte meg a szolgáltatást.

Publikációs tevékenység, illetve idézettségfigyelésre 30 fő fizetett elő 136 név esetében.

A szolgáltatások évi előfizetési árai a 2. táblázatban találhatók. Az árak az előző évihez képest nem emelkedtek. A havi gépi szakirodalmi szolgáltatások teljes árbevétele 1996-ban: 3.028.840,-Ft.

1996-ban 150 fő vette igénybe a havi gépi szolgáltatásokat, szemben az 1995. évi 179 fővel. Főhatóságok szerinti megoszlásuk a 3. táblázatban található.

A CD-ROM adatbázisokból történő szolgáltatásokat (Agricola, Analytical Abstracts, DAO, INIS, Medline, Pascal, SCI, SSCI) mind előfizetési, mind alkalmi keresési rendszerben vették igénybe. A különböző adatbázisokat egységes áron lehetett előfizetni. Az év során – pénzügyi okok miatt – tovább csökkent az előfizetett CD-ROM adatbázisok száma.

1996-ban összesen 434,5 óra keresési időt vettek igénybe, melyből 691.920,-Ft bevétel származott.

Az MTAK részt vett az OMFB által meghirdetett Phare TDQM HU-9305-04.03 sz. alprojekt pályázatán, mely az „Információs szolgáltatások fejlesztése” témát kívánta kiemelten támogatni. Az intézmény a pályázaton 21.453 ECU-s támogatást nyert. A pályázati szerződésben rögzítettek szerint a fenti összegből a Könyvtárnak létre kellett hoznia egy olyan Info Centrum-ot, amely multimédiás munkahellyel rendelkezik és Internet elérésére és annak használatára alkalmas. A projekt keretében 1996. október 1-én megnyílt az Info Centrum, melyet a Számítógépes Referenz Szolgálat üzemeltet.

Az Info Centrum multimédiás és tájékoztató jellegű CD-ROM adatbázisok, illetve hálózaton elérhető (OPAC, SwetScan stb.) szolgáltatások használatát teszi lehetővé az érdeklődőknek, egyelőre díjmentesen. Az Info Centrumot eddig 108 fő látogatta meg.

1. Előfizetők száma és a szolgáltatás típusainak megoszlása – SCI

	1995	1996	1995	1996
A. Folyóirat tartalomjegyzék	31 fő	21 fő	185	153 db folyóirat
			152	122 fajta
B. ASCA témafigyelés	138 fő	111 fő	173	135 profil
C. Publikációs tevékenység ill. idézettség figyelés	35 fő	30 fő	178	136 név

2. Szolgáltatások előfizetési árai – SCI

I. Folyamatos havi szakirodalmi szolgáltatások:

(Az előfizetési árakat +25 % ÁFA terheli)

<i>A.) Témafigyelés</i>	<i>Évi előfizetési díj</i>
1.) 12 havi ASCA: (printout vagy floppy, összefoglaló nélkül)	18 000
2.) 12 havi kombinált ASCA: (floppy+printout)	25 200
3.) 12 havi ASCA: printout összefoglalóval	54 000
4.) 12 havi ASCA: floppy összefoglalóval	28 200
5.) 12 havi kombinált ASCA:	
(1.+4.=összefoglaló nélküli printout+floppy összefoglalóval)	30 000

<i>B) Folyóírártalomjegyzék figyelés</i>	<i>Ft/folyóírat</i>
1.) Az adatbázisban feldolgozott mintegy 3200 folyóírat esetén	1.320
2.) 81 db terjedelme, megjelenési gyakorisága miatt kiemelt folyóírat esetén	2 040–4 800
3.) Floppy lemezen szolgáltatva	2 040–7 080

<i>C) Publikációs tevékenység-, ill. idézettségfigyelés</i>	<i>Ft/név</i>
1.) Szerzők publikációs tevékenysége	1 320
2.) Intézmények publikációs tevékenysége	4 200
3.) Szerzők idézettsége	1 320
4.) Megadott közlemény idézettsége	840
5.) Floppy lemezen szolgáltatva	2 040

A floppy lemezes szolgáltatásokhoz konvertáló program: (egyszeri alkalommal)	10 000
---	--------

II. A különféle CD-ROM adatbázisok használatát egységes áron lehet előfizetni

		<i>Ft/óra</i>
1.) Alkalomszerű használat díja:	átutalással	1 800
	készpénzfizetés esetén	1 500
2.) Előfizetési díjak:	6 hónap (5 óra keresés)	7 500
	12 hónap (10 óra keresés)	13 000

3. Előfizetők főhatóság szerinti megoszlása – SCI

Főhatóság	Előfizető	
	fő	%
Népjelölési Minisztérium	46	30,7
Egyetemek	13	8,7
Kórházak	26	17,4
Egyéb intézmények	4	2,6
Egyéni előfizetők	3	2,0

Főhatóság	Előfizető	
	fő	%
MTA Kutatóintézetek	35	23,4
Művelődési Minisztérium	25	16,7
Egyetemek	19	12,7
Főiskolák, oktatási intézmények	6	4,0
Mezőgazdasági és Élelmezéstudományi Minisztérium	28	18,6
Egyetemek	11	7,3
Kutatóintézetek	13	8,7
Egyéb intézmények	4	2,6
Különböző tárcák	16	10,6
Üzemek, vállalatok	11	7,3
Kutatóintézetek	3	2,0
Egyéb	2	1,3
Összesen:	150 fő	100 %

4. CD-ROM adatbázisokból történt szolgáltatások

Teljesített disszertáció megrendelések	1 db	8 700,-Ft	1 fő
Előfizetett CD-ROM keresések	30 óra	41 000,-Ft	4 fő
Alkalmi CD-ROM keresések	404,5 óra	642 220,-Ft	196 fő
Összesen	434,5 óra	691 920,-Ft	201 fő

5. CD-ROM bemutatók, tájékoztatók

Csoportok	fő	Alkalom	Össz. óra
Könyvker. Középiskola	20	1x1 óra	1
Esztergomi Tanárképző	20	1x2 óra	2
Könyvtáros Egyesület	2	1x1 óra	1
Gimnáziumi csoport	20	1x1 óra	1
OMIKK	2	1x0,5 óra	0,5
Egyéni bemutató	4	4x2 óra	8
Külföldi vendégek	2	2x2,5 óra	5
ELTE informatikai másoddiplomás hallgatók	8	2x2 óra	4
ELTE doktoranduszok	12	12x3 óra	36
Info Centrum megnyitó bemutatója	50	1x2 óra	2
	140 fő	26 alkalom	60,5 óra

VIII. AKADEMIAI LEVÉLTÁR

A Levéltár 1996-ban tovább gyarapította állományát, folytatta a begyűjtött anyag feldolgozását, és ellátta az MTA Titkárságának irattári feladatait és a levéltári kutatószolgálatot.

Az iratállomány növekedése: 56,64 ifm volt, így a teljes állomány az év végére 2.202,37 ifm-re növekedett. A hang- és a fotógyűjtemény az elmúlt évben nem gyarapodott.

Az MTA Titkárságától átvett jelentősebb irategyüttesek: a Tudományos Testületi Titkárság anyaga 1970–1990 között 17 ifm, a Doktori Tanács iratai 11 ifm, a Humánpolitikai Osztály iratai 6 ifm, valamint a VII. Kémiai Osztály iratai 4 ifm, a VIII. Biológiai Osztály iratai 2 ifm és az akadémiai vezetőknek: elnök, alelnökök, főtitkár iratai 4 ifm.

Az iratrendezés a lehetőségeknek megfelelően folyt, az előző évek gyakorlatához hasonlóan elsősorban az újonnan beérkezett anyagok középszintű rendezését végezte el a levéltár. Megkezdődött a Tudománypolitikai Bizottság iratainak rendezése és egy különgyűjtemény kialakítása, ezáltal az akadémiai vezetők irattárából a másod-, harmadpéldányok selejtezése. A rendezési munka a tervezettnél lassabban folyt, mert nem várt mértékben megnőtt a kutatóforgalom. Az MTA Titkársága 77 esetben kölcsönzött iratot vagy kért információt. Helyben kutatott 426 esetben 22 kutató, és 2.293 oldal másolat készült a kutatók számára.

Folytatódott az elnökségi határozatok rendezése, a TMB dossziék rendezése, a dobozok címkézése.

Az 1996-ban elkészült biztonsági mikrofilmfelvételek száma 1 819.

IX. REPROGRÁFIA

1. Fotótechnikai szolgáltatások

A budapesti Egyetemi Könyvtárral kötött megállapodás értelmében tovább folyt a kézirattári anyag állományvédelmi mikrofilmezése. A Pázmány Péter Katolikus Egyetemmel Canon olvasó-visszanyaggyító gép beszerzése ügyében kötött megállapodás sajnos 1996-ban sem realizálódott, továbbra is csak ígéret maradt. Ez a gép pozitív filmről is képes nagyítást készíteni, ezáltal gyorsítható lenne a megrendelések teljesítése és kímélhetők lennének a pótolhatatlan negatív filmek.

Külföldi megrendelésre színes felvételek is készültek a Keleti Gyűjtemény anyagából. A megrendelésekből származó bevétel, a külföldi befizetéseket is figyelembe véve jelentősen növekedett.

1996-ban a fotótechnikai szolgáltatások (felvételek illetve másolatok) mennyisége csökkent, a megrendelések részletezését az alábbi táblázat összegzi:

Felvételek száma	1995	1996
mikrofilm	135 269	77 727
kisfilm	621	335
6x6 vagy 9x12 cm felvétel	14	11
összesen	135 904	78 073

Másolatok száma		
mikrofilm-másolat (m)	4 500	1 500
fotókópia (nagyítás) (db)	1 620	1 815
elektrosztatikus nagyítás (db)	8 851	10 005
összesen	14 971	13 320

A fotótechnikai szolgáltatások árai 1996. ápr. 1-től emelkedtek (L. IX/3.)

2. Xerox gyorsmásolat

A xerox üzem 1996. szept. 1-től az MTA titkársági épületéből az Arany János utcai könyvtárepületbe költözött. 1996-ban 2.825 megrendelésre 203.480 db másolat készült, ebből a Könyvtár számára 70.698 db, egyéni megrendelésre 132.782 db másolat.

A megrendelések összesített adatai:

Megoszlás az előállítás technikája szerint	1995	1996
IBM III géppel készült	58 210	48 271
Infotec géppel készült	96 496	102 450
RANK Xerox 5026 géppel	31 810	22 396
RANK Xerox 5030 géppel	17 554	30 363
Összesen:	204 070	203 480

A xerox gyorsmásolat díjtételei emelkedtek. (L. IX/3.)

3. Reprográfiai szolgáltatások díjtételei

Fotólaboratóriumi árak

		Ft
Mikrofilmfelvétel	1 felvétel	10,-
	1 tekercs	3.500,-
Tónusos felvétel	24x36 mm	50,-
Tekercsfilmfelvétel	6x6 cm	70,-
Síkfilmfelvétel	9x12 cm	140,-
Pozitív film	1 méter	100,-
	1 tekercs	2.500,-
Nagyítás Bromofort papírra	6x9 cm	20,-
	9x12 cm	25,-
	13x18 cm	40,-
	18x24 cm	60,-
	24x30 cm	90,-
	30x40 cm	150,-

Canon elektrosztatikus nagyítás

A4 (21x30 cm) 1–3 oldal

50,-Ft á 15,-

A3 (30x42 cm) 1–3 oldal

70,-Ft á 20,-

Színes felvételek külön megbeszélés alapján készülnek.

Sürgősségi felár megrendelésenként 200,-Ft.

Árak 10,71% áfát tartalmaznak.

Xerox gyorsmásolás árai

A/4

10,-Ft

A/3

15,-Ft

(A kedvezményes árak megszűntek.)

X. TUDOMÁNYOS ÉS SZAKÉRTŐI MUNKA

A Könyvtár szakirányú tevékenységéhez szervesen kapcsolódik a kutatói, szakértői munkája.

Külső szervek által, az intézmény szakértőinek felkérésével az MTAK szerepet vállalt különböző szakmai fórumok szervező, véleményező, érdekvédelmi tevékenységében. Így pl. közreműködött az Országos Könyvtárügyi Tanács, a Nemzeti Kulturális Alap Könyvtári Szakkollégiuma, a Könyvtári és Informatikai Kamara Tudományos és Szakkönyvtári Tagozata, a Magyar Könyvtárosok Egyesülete Társadalomtudományi Tagozata, a Magyar Periodika Kör, az MTA Kutatásértékelési Bizottság munkájában, a szakajtó szerkesztésében (Könyv, Könyvtár, Könyvtáros, TMT, Magyar Könyvszemle). Külföldi vonatkozásban pedig mint külföldi szakmai szervezetek (L. XII/2.) tagjaként kapcsolódott be a nemzetközi szakmai életbe.

Egyénileg a munkatársak résztvesznek tudományos társaságok, bizottságok, szerkesztőbizottságok munkájában, melynek részleteit a X/4. pont tartalmazza. Szaktudományi felkészültségüket a munkatársak egyetemi oktatásban (ELTE BTK, TTK) is kamatoztatják.

A kutatómunka elsősorban állományfeltáró, lexikográfiai, információelméleti, tudománymetriai kutatásokra, a humán- és társadalomtudományok, természettudományok különböző szakterületeire terjedt ki. A Könyvtár 16 munkatársa (köztük 4 kandidátus) számára biztosított kutatónapot. Konferencián való részvételhez csak egy esetben tudott anyagi támogatást nyújtani az intézmény.

1. Kutatási programok

Gulyás Pál: Magyar írók élete és munkái

Az Országos Kiemelésű Társadalomtudományi Kutatások Kollégiumának (OKTK) támogatásával folytatódott a magyar életrajzi lexikon szócikkeinek szerkesztése. Az év folyamán a P betű anyaga készült el. Az eddig megjelent, illetve megszerkesztett anyag összesen mintegy 740 szerzői ív. Sajnálatos módon újabb kötet megjelentetésére pénzühiány miatt az év folyamán nem kerülhetett sor.

Scientometriai program

A kutatómunka az alábbi témák köré összpontosult:

- A hazai és nemzetközi természettudományos alapkutatás mutatószámainak kidolgozása és folyamatos publikálása, azok nemzetközi viszonyítása;
- A tudományos kutatási tevékenység működési mechanizmusával kapcsolatos kvantitatív módszereket alkalmazó kutatások;
- A tudományometriai módszerek valószínűségszámítási megalapozásával kapcsolatos kutatások;
- Az MTA kutatásirányítási elméletét és gyakorlatát szolgáló számítógépes „MTA Központi Publikációs Adatbank” karbantartása és üzemeltetése. Ebből fizetett szolgáltatások nyújtása két hazai intézménynek;
- Az MTA kutatásirányítási elméletét és gyakorlatát szolgáló számítógépes „Scientometric Indicators Datafiles” adatbázis karbantartása és működtetése.

2. Egyéni kutatások

Az alábbi felsorolás csak a kutatónapot élvező munkatársak témáit tartalmazza, de az egyéni kutatások ennél jóval szélesebb körben folynak. A munkatársak tudományos eredményeit teljes körűen (a publikációkat, az előadásokat) a X/3. pont tartalmazza.

Apor Éva kandidátus: Iráni kultúrtörténet – Mahmud Mirza tanulmány előkészítése angol kiadásra

Cserbák András: A Kárpát-medence humángéográfiai tezaurusza 1723–1983

Darabos Pál: Hamvas Béla műveinek monografikus feltárása

F. Csanak Dóra kandidátus: Fülep Lajos levelezésének sajtó alá rendezése

Fekete Gézáné: Az akadémiai tagajánlás, tagválasztás, tagság 1830–1949

Hay Diana: Stein Aurélhoz írott francia nyelvű levelek átírása, jegyzetelése

Isztray Botond: Írói tevékenység

Káldos János: Kénosi-Uzoni: Historia ecclesiastica Unitariorum in Transylvania c. kézirat kiadása

Körmendy Kinga: XIV–XV. századi esztergomi könyv és könyvtári kultúra, mint a magyarországi művelődéstörténet egyik forrásterülete

N. Abaffy Csilla: A XV–XVI. századi magyar kódexek faksimile kiadása átírással, jegyzetekkel, kodikológiai és nyelvészeti bevezetővel

Pálfalvi Lajos kandidátus: A lengyel irodalom története (1939–1945)

R. Marth Hilda: A XX. századi latinamerikai próza vizsgálata

Ritoók Zsigmondné: Janus Pannonius műveinek kommentált kritikai kiadása

Rozsondai Béláné kandidátus: Könyvkötéstörténeti és művelődéstörténeti kutatások

Szilágyi Gáborné: Bibliográfiai adatgyűjtés a „Turkologischer Anzeiger” c. kiadvány 22. kötetéhez

Vitályos László: Ady-filológia, Ady-levelezés kritikai kiadása

A Nemzeti Kulturális Alap Könyvtári Kollégiumának pályázati támogatásával kezdte meg Büky Béláné a „Könyvtári állomány- és használat elemzés” témakörében az MTAK-ra vonatkozó adatgyűjtést, illetve annak feldolgozását és értékelését.

3. Munkatársak publikációi, előadásai

Apor Éva

The Oriental MSS and a Mahmud Mirza Qajar tazkere in the Library of the Hungarian Academy of Sciences. Előadás. MELCOM. Kairó.

The Oriental Collection of the Library of the Hungarian Academy of Sciences. Előadás. HICC. Delhi.

Bánhegyi Zsolt

Bibliographia Hungarica: selected foreign language books published in Hungary, 1994–1995.

= Budapest Review of Books, 1995. 4. 202–204. p.

Bibliographia Hungarica: an annotated selection, 1995. Part I.

= Budapest Review of Books, 1996. 1. 54–56. p.

Bibliographia Hungarica: an annotated selection, 1995. Part II.

= Budapest Review of Books, 1996. 2. 106–108. p.

Bibliographia Hungarica: an annotated selection, 1996. Part I.

= Budapest Review of Books, 1996. 3. 157–160. p.

A könyvtári együttműködés néhány sajátos vetülete.

= Könyv, Könyvtár, Könyvtáros, 1996. 7. 24–29. p.

(A „Hazai összefogás, európai együttműködés” c. 1996. május 2–4-én tartott konferencia előadásának változata)

Aleph-3.2–5 verzió magyar nyelvű kézikönyvének szerkesztése

Braun Tibor

Cross-field normalization of scientometric indicators. (Tsz. A. Schubert)

= Scientometrics, 36(3). 1996. 311–324. p.

Indicators of research output in the sciences from 5 Central European countries, 1990–1994. Prepared for the UNESCO meeting „Basic Sciences for Development Subregional Opportunities and Challenges / Central Europe” held at Keszthely (Hungary) on 18–20 January 1996. (Tsz. A. Schubert)

= Scientometrics, 36(2). 1996. 145–165. p.

International collaboration: Will it be keeping alive East European research? (Tsz. W. Glänzel)

= Scientometrics, 36(2). 1996. 247–254. p.

A magyar természettudományos alapkutató publikációs adatbankja.

= Fizikai Szemle, 1996. 376. p.

⁴¹Ar@C₆₀ endohedrális komplex képződése neutron besugárzást követő prompt magvisszalökődéssel. (Tsz. Rausch H.)

= Magyar Kémiai Folyóirat, 102(6). 1996. 297–300. p.

Molekuláris börtönök: foglár–fogoly–kémia.

= Magyar Kémiai Folyóirat, 102(7). 1996. 337–340. p.

Magkémiai megközelítések a fullerénkutatásban.

= Magyar Kémiai Folyóirat, 102(5). 1996. 217–228. p.

Kémiai Nobel-díj 1996. A fullerének felfedezése. Tíz nap, amely megrengette a kémia világát.

= Magyar Kémikusok Lapja, 52(12). 1996. 493–494. p.

A káprázatos C_{60} molekula. Válogatott fejezetek a fulleréntudományból.

Bp. 1996. Akadémiai Kiadó. 170 p.

Generalizing the usage of the @ symbol in chemistry.

= ACH Models in Chemistry, 133/4. Oct. 1996.

Cserbák András

Beszámoló a magyar néprajzi bibliográfiai adatbázisról.

= Magyar könyvtárosok III. szakmai találkozója. Válogatás a találkozói előadásából. Bp. 1996. OSZK. 237–240. p.

The importance of the thesaurus for cataloguing and information service in the field of social sciences.

= ECTC Bulletin, 1996. 2. 27–29. p.

Engel Pál

A temesvári és moldvai szandzsák törökkori települései (1554–1579).

Szeged, 1996. Csongrád m. Levéltár. 187 p.

János Hunyadi and the peace „of Szeged”.

= Acta Orientalia, 1994. 3. 241–257. p.

Luxemburgi Zsigmond.

= Rubicon, 1995. 10. 4–7. p.

Beiträge zur Herkunft und zur Tätigkeit der Familie von Alben in Ungarn. (Tsz. Süttő Szilárd)

= Südost-Forschungen, 54. 1995. 23–48. p.

A pogány magyarok népe.

= História, 1996. 4. 3–6. p.

A pogány magyarok népe és országa.

= História, 1996. 8. 12–13. p.

Egy 1525. évi bácskai jobbágynévsor családnevei. (Tsz. Fehértői Katalin)

= Magyar Nyelv, 1996. 2. 242–246. p.

Néhány 14. századi erdélyi alvajda származása.

= Emlékkönyv Jakó Zsigmond 80. születésnapjára. Kolozsvár, 1996. Erdélyi Múzeum Egyesület. 176–186. p.

Uradalomszervezés a Dunántúlon a XIV–XV. században.

= Tanulmányok Pápa város történetéből. 2. Szerk. Hermann István. Pápa, 1996. 21–27. p.

Honor, castrum, comitatus. Studies in the government system of the Angevin Kingdom.

= Quaestiones Medii Aevi Novae, 1996. 91–100. p. (Az 1982. évi tanulmány [S. Sroka által készített] kivonata)

Kitalált helységnevek. A Magyar Nagylexikon a magyarországi helységekről.

= História, 1996. 7. 31–32. p.

F. Csanak Dóra

Hogyan vásárolta meg Teleki Sámuel a Tacitus-korvinát?

= Emlékkönyv Jakó Zsigmond 80. születésnapjára. Kolozsvár, 1996. Erdélyi Múzeum Egyesület. 117–125. p.

La Teleki Téka vue à travers de l'acquisition d'un manuscrit corvinien. Előadás. Mátrafüred, '96. Conference on the Eighteenth Century in Central Europe, 1996. szept. 19–21.

F. Pozsonyi Ágnes

Vigilia Repertórium 1985–1994.

Bp. 1996. Vigilia, 102 p.

Glänzel Wolfgang

International collaboration: Will it be keeping alive East European research? (Tsz. T. Braun)

= Scientometrics, 36(2). 1996. 247–254. p.

The need for standards in bibliometric research and technology.

= Scientometrics, 35(2). 1996. 167–176. p.

A bibliometric approach to social sciences. National research performances in 6 selected social science areas, 1990–1992.

= Scientometrics, 35(3). 1996. 291–307. p.

A new methodological approach to bibliographic coupling and its application to the national, regional and institutional level. (Tsz. H. J. Czerwon)

= Scientometrics, 37(2). 1996. 195–221. p.

A bibliometric study on highly-cited European physics papers in the 80s based on „Physics Briefs”. (Tsz. E. J. Rinia, M. G. M. Brocken)

= Source Publications and „SCI” Citation Data Research Evaluation, 5(2). 1995. 113–122. p.

Visual bibliometrics – Eine visuelle Oberfläche zu Erweiterung der Nutzungsmöglichkeiten bibliographischer Datenbanken.

= Herausforderungen an die Informationswirtschaft. Informationsverdichtung, Informationsbewertung und Datenvisualisierung. Proceedings of the 5th International Symposium on Information

Science (ISI 96), Berlin. 17–19 October, 1996. Ed. by J. Krause, M. Herfurth, J. Marx. Konstanz, 1996. Univ. Verl. 33–42. p.

Káldos János

Híradás három obscurus műről.

= Emlékkönyv Csonka Ferenc nyolcvanadik születésnapjára. Bp. 1996. 8–9. p.

Klein Ágnes

„Információs szolgáltatások”. Előadássorozat az ELTE Könyvtártudományi és Informatikai Tanszék által szervezett „A szakmai informatika másoddiplomás szak” program keretében.

Körmendy Kinga

Pilinszky János kéziratos hagyatéka. Bp. 1996. MTAK. 159 p.

Külsővat templomának építéstörténete. (Tsz. Körmendy József)

= Tanulmányok Külsővat történetéből. Külsővat, 1996. 133–148. p.

Simonfi Szolán plébános 18. századi falutörténete. Ford. és bev. – –.

= Tanulmányok Külsővat történetéből., Külsővat, 1996. 315–321. p.

Biblia, 1394. ÖNB. Cod. 1215 és Tractatus 1410. OSzK Cod. Lat. 410. Katalóguscikkek „A magyar iskola első évszázadai” kiállítás, Győr 1996 katalógusában.

A padovai egyetemen tanult esztergomi kanonokok és kódexaik.

Előadás. Nemzetközi Hungarológiai Kongresszus, Róma, 1996. szept. 8–15.

Pilinszky János kéziratos hagyatéka. Előadás. Petőfi Irodalmi Múzeum, Pilinszky János emlékülés, 1996. nov. 28.

A kodikológia lehetőségei a magyar művelődéstörténet forrásainak feltárásában. Előadás. ELTE Könyvtártudományi és Informatikai Tanszék, Nyitott napok, 1996. dec. 4.

A kodikológia fogalma. Előadás. OSzK Restaurátorképző tanfolyam. 1996. márc. 28.

Murányi Lajos

A könyvtárak szerepe a huszonegyedik században. [Tudósítás].

= Könyvtári Levelezőlap, 1996. 2. 12–13. p.

Könyvtári együttműködés Európában. Tudósítás egy nemzetközi tanácskozásról.

= Könyv, Könyvtár, Könyvtáros, 1996. 10. 12–17. p.

Statistisches Zentralamt Ungarns. (Institutenprofil)

= Newsletter – Sozialwissenschaften in Osteuropa (Berlin), Aug. 1996. 16. p.

Zusammenarbeit zwischen Ost und West in der sozialwissenschaftlichen Forschung. Előadás. Zeillern, 1996. jun. 25.

N. Abaffy Csilla

Festetics-kódex. Közzéteszi, a bevezetést és a jegyzeteket írta: –. Bp. 1996.
(Régi Magyar Kódexek 20.)

Pálfalvi Lajos

Józef Mackiewicz antikommunizmusa.
= Életünk, 1996. 3. 221–223. p.

A test halála az okoskodás. Lengyel irodalom a magyar számizdatban.
= Életünk, 1996. 10. 961–966. p.

Filozopter az irodalomban. (Peter Sloterdijk: A varázsfa. A pszichoanalízis kialakulása az 1785-ös évben. Epikus kísérlet a pszichológia filozófiájára. Bp. 1995. Balassi Kiadó). Recenzió.
= Magyar Hírlap, 1996. jan. 13. 15. p.

Párizsi jellemek. (Kazimierz Brandys: Jellemek és írások. Bp. 1995. Európa Kiadó). Recenzió.
= Élet és Irodalom, 1996. febr. 16. 8. p.

Andrzejewski és a kor nagy ideológiái. (D. Molnár István: Katolicizmus, szocializmus, ellenzéki-ség. Jerzy Andrzejewski életműve. Szombathely, 1995. Savaria Univ. Pr.) Recenzió.
= Életünk, 1996. 8. 804–806. p.

A zsidóság mint halott kultúra (néhány példa a nyolcvanas évek lengyel irodalmából). Előadás. Pécs, Szlavisztikai napok, 1996. ápr. 26.

Pax Mongolica avagy az oroszok ázsiai maszkja. Előadás. Miskolci Egyetem, „Fiktív Honfoglalás”, 1996. nov. 25.

R. Marth Hilda

Az Admirális Vigiliája.
= Internet. Palimpszeszt, 34 p.

„Vigilia...”
= Análisis narratológico en la narrativa latinoamericana. Bp. 1996. 13–35. p.

Ritoók Zsigmondné

Der Humanismus in Ungarn zur Zeit von Matthias Corvinus.
= Humanismus und Renaissance in Ostmitteleuropa vor der Reformation. Köln–Weimar–Wien, 1996. 157–171. p.

Humanista veszprémi főpapok.

= Tudomány és művészet Veszprémben a 13–15. században. Veszprém, 1996. 90–97. p.

Humanisták verses levelezése.

= Neolatin irodalom Európában és Magyarországon. Pécs–Bp. 1996. 7–16. p.

Az öreg Leó (Johannes Leontius de Telegd).

= Tanulmányok Csonka Ferenc 80. születésnapjára. Bp. 1996. 18. p.

Ferrara és a magyar humanisták. Előadás. MTA Irodalomtudományi Intézete. 1996. jan. 24.

Warum Melanchton? Előadás. Bretten, Melanchton-konferencia. 1996. máj. 17.

Miért éppen Melanchton? Előadás. Pécs, Janus Pannonius Egyetem, Neolatin irodalmi konferencia. 1996. máj. 25.

Rózsa György

Összefoglaló az 1995. évről és előretekintés 1996-ra.

= A Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárának 1995. évi beszámoló jelentése és 1996. évi programja. Bp. 1996. 5–7. p.

„A haza összes polgárainak használatára”. Az MTA Könyvtára tegnap és holnap.

= Magyar Tudomány, 1996. 5. 583–588. p.

A Mundaneum és a digitális kultúra.

= Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 1996. 7–8. 259–261. p.

A délszláv kulturális helyreállítás egyik lehetséges változata kilenc tételben.

= Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 1996. 4–5. 143–145. p.

A könyvtárak fő erőssége a munkatársaiban rejlik. Stratégiai tervezés, marketing, TQM.

= Könyvtári Figyelő, 1996. 3. 484–485. p.

Hozzászólások és kiegészítések Zsidai József tanulmányához.

= Könyvtári Figyelő, 1996. 2. 256–257. p.

Ahogy lehet(ett). 3. Hospitálás a Népkönyvtári Központban és az MTA Könyvtárában.

= Könyv, Könyvtár, Könyvtáros, 1996. 3. 34–36. p.

Ahogy lehet(ett). 4. Könyvtárépítészeti örömök.

= Könyv, Könyvtár, Könyvtáros, 1996. 4. 35–38. p.

Ahogy lehet(ett). 5. Emlékezzünk a régiekről és a ma.

= Könyv, Könyvtár, Könyvtáros, 1996. 11. 50–53. p.

„Egy főre eső nemzeti jóézés”.

= Népszabadság, 1996. ápr. 29. 18. p.,

= „Hétvége” füzetsorozat (Népszabadság), 37–38. p.

„Biblioteca are peste un milion de cărți”. Interjú. Riporter: F. Csizmarik.

= Realitatea Bănăneană.

Erdélytől Erdélyig. Ahogy lehet(ett). Interjú. Riporter: Bíró Béla.

= Brassói Lapok, 1996. 18. 6. p.

[Levélváltás Bencze Gyulával a „Gondolatok az MTA-könyvtárakban” című cikk kapcsán.]
= Szószóló, 1996. 1. 3. p.

The information society and the quality of life. Előadás. CONUL–LHAS Seminar on Management Exchange, Budapest, 1996. nov. 30.

„Digitális kultúra...” Előadás. NKA Digitális Kollégiumának sajtótájékoztatója, Budapest, 1996. dec. 18.

Sept remarques sur les relations entre l'héritage culturel et la culture digitalisée. (Francia-magyar változatban). Előadás. PATE-INRA „IST” Colloque, Kaposvár, 1996. szept. 2–5.

Gutenberg ne va pas à la retraite. Sur les relations entre l'héritage culturel, la culture digitalisée et la télématique. Előadás. Colloque Franco-Hongrois de l'AIB, Paris, 4–7. Dec. 1996.

Rozsondai Béláné

A könyvkötőművész Hunyady József (1907–1983).
= Művészettörténeti Értesítő, 1996. 1–2. 83–88. p.

Bibliotheca Apponyiana. Emlékezés és kiállítás. Szerk. W. Salgó Ágnes. Bp. 1995. OSzK. (Recenzió)
= Magyar Könyvszemle, 1996. 2. 268–270. p.

Mons Sacer 996–1996. Pannonhalma 1000 éve. Kiállítás és katalógus. III. köt. Pannonhalma. 1996. D. 9. és D. 21. tétel.

A magyar iskola első évszázadai 996–1526. (Győri kiállítás és katalógus). Győr, 1996. 100., 123., 329. tétel.

Die Bibliotheca Corviniana und die Corvineneinbände. Die Notwendigkeit ihrer Erhaltung für die Zukunft. VÖB 24. konferenciája, Innsbruck, 1996. szept. 6. Előadás.

Hogyan tárgyaljunk a restaurátorokkal? Előadás. Állományvédelmi és restaurálási szeminárium. Szentendre, 1996. okt. 8.

A német reneszánsz kötések és a reformáció tükröződése a 16. századi kötések díszítőlemezein és görgetőin. Előadás. Egyházi Könyvtárak Egyesülése éves közgyűlése, 1996. okt. 15.

Könyvkötéstörténet. Előadássorozat. ELTE Könyvtártudományi és Informatikai Tanszék.

Könyvkötéstörténet. Előadássorozat. Képzőművészeti Főiskola restaurátor szak.

Sallai Ágnes

Optikai információátvitel. CD-ROM adatbázisok, CD-ROM gyűjtemény. Előadássorozat. ELTE TTK biológus és vegyész doktoranduszok számára.

Schubert András

Cross-field normalization of scientometric indicators. (Tsz. T. Braun)

= Scientometrics. 36(3). 1996. 311–324. p.

Indicators of research output in the sciences from 5 Central European countries, 1990–1994. Prepared for the UNESCO meeting „Basic Sciences for Development Subregional Opportunities and Challenges (Central Europe)” held at Keszthely (Hungary) on 18–20 January, 1996. (Tsz. T. Braun)

= Scientometrics. 36(2). 1996. 145–165. p.

Scientometrics: A citation based bibliography.

– 1990. = Scientometrics. 35(1). 1996. 155–163. p.

– 1991. = Scientometrics. 35(3). 1996. 393–399. p.

– 1992. = Scientometrics. 36(1). 1996. 131–140. p.

– 1993. = Scientometrics. 36(2). 1996. 273–280. p.

Szilágyiné Horváth Anna

Turkologischer Anzeiger. Bd. 22. Wien. Inst. für Orientalistik. 1995. (Közreműködés)

Vekerdí László

„A tudománynak háza vagyok”. Bp. 1996. Magy. Tud. tört. K. 227 p.

A véges végtelen. Tanulmányok. Bp. 1996. Typotex. 363 p.

„Egyszer csak kezdtek mondani, hogy ha VALÓSÁG, akkor Kőrösi...”

= Új Forrás. 1996. 4. 9–31. p., 1996. 5. 24–46. p.

Baka István és a Tiszatáj.

= Tiszatáj, 1996. 9. 74–87. p.

Az Aranyosó öröme és remény(telen)sége.

= Forrás. 1996. 11. 25–36. p.

4. Munkatársak tagsága, testületi tevékenysége

Apor Éva

IAOL vezetőségi tagja

ICANAS 1997 szervezőbizottság

MTA Orientalisztikai Bizottság

Kőrösi Csoma Társaság választmányi tag

Magyar–Iráni Baráti Társaság elnöke

Magyar Nyelvtudományi Társaság
Magyar Történelmi Társulat
Ókortudományi Társaság
Keleti Tanulmányok – Oriental Studies c. sorozat szerkesztője
Budapest Oriental Reprints c. sorozat szerkesztője

Babus Antal

Magyar Könyvtárosok Egyesülete

Bánhegyi Zsolt

Magyar Könyvtárosok Egyesülete
Modern Filológiai Társaság
Tudományos és Műszaki Tájékoztatás szerkesztőbizottsági tagja

Bíróné Vasvári Lilian

Acta Chimica Hungarica – Models in Chemistry technikai szerkesztője

Braun Tibor

MTA Kutatásértékelési Bizottság tagja
MTA Radiokémiai Munkabizottság tagja
Magyar Kémikusok Egyesülete, Radioanalitikai Munkabizottság tagja
Nemzetközi Atomenergia Ügynökség (IAEA) konzulense, szakértője
EASE (European Association of Science Editors) tagja
Academia Europaea megválasztott tagja
Journal of Radioanalytical and Nuclear Chemistry, Articles nemzetközi folyóirat főszerkesztője,
Journal of Radioanalytical and Nuclear Chemistry, Letters nemzetközi folyóirat főszerkesztője
Scientometrics nemzetközi folyóirat főszerkesztője
Fullerene Science and Technology folyóirat főszerkesztője

Büky Béláné

Magyar Periodika Kör

Cserbák András

Magyar Néprajzi Társaság

Domsa Károlyné

Könyvtári és Informatikai Kamara, Tudományos és Szakkönyvtári Tagozat, tagozati képviselő

Nemzeti Kulturális Alap, Könyvtári Szakmai Kollégium, kuratóriumi tag

Országos Könyvtárügyi Tanács tagja

Könyv, Könyvtár, Könyvtáros c. folyóirat szerkesztőbizottságának tagja

MTA Könyvtári Bizottság titkára

„Pro Bibliotheca...” Alapítvány kuratóriumi titkára

Hágai Egyezmény Magyar Tanácsadó Bizottság tagja

Magyar Periodika Kör egyéni tagja

Engel Pál

MTA levelező tagja

MTA Történettudományi Bizottság tagja

Magyar Középkortudományi Társaság elnöke

JATE Habilitációs Bizottság Történelmi Szakbizottság tagja

Magyar Történelmi Társulat igazgatói választmány tagja

Történelmi Szemle szerkesztőbizottság tagja

Századok szerkesztőbizottság tagja

OTKA történettudományi szakzsűri elnöke

MTA Informatikai Bizottság társelnöke

Alapítvány a magyar felsőoktatásért és kutatásért társadalomtudományi zsűri tagja

Országos Akkreditációs Bizottság történelemtudományi szakbizottság tagja

Bolgár–Magyar Történész Vegyesbizottság Magyar Tagozatának tagja

Román–Magyar Történész Vegyesbizottság Magyar Tagozatának tagja

F. Csanak Dóra

Magyar Irodalomtörténeti Társaság
Société Internationale de 18e Siècle
MTA Művészeti Gyűjtemény kuratóriumi tagja

Glänzel Wolfgang

Magyarországi Humboldt Egyesület tagja
Research Association for Science Communication and Information (RASCI) elnöke

Gregorovicz Anikó

Magyar Periodika Kör

Hay Diana

Magyar Levéltárosok Egyesülete

Huszághné Kelecsényi Ágnes

Kőrösi Csoma Társaság

Káldos János

Nemzetközi Magyar Hungarológiai Társaság
MTA Irodalomtudományi Intézete Reneszánsz-Barokk Kutató Csoport
Magyar Könyvtárosok Egyesülete

Klein Ágnes

Magyar Kémikusok Egyesülete
MOTESZ Gyógyszerészeti Társaság

Körmendy Kinga

Nemzetközi Magyar Hungarológiai Társaság

Magyar Könyvtárosok Egyesülete

Ókortudományi Társaság

Középkortudományi Társaság

Murányi Lajos

Magyar Könyvtárosok Egyesülete Társadalomtudományi Szekciójának elnöke

N. Abaffy Csilla

Magyar Nyelvtudományi Társaság

Ritoók Zsigmondné

MTA Könyvtörténeti Bizottság

MTA Irodalomtudományi Intézete Reneszánsz-Barokk Kutató Csoport

Nemzetközi Magyar Filológiai Társaság

Ókortudományi Társaság

Középkortudományi Társaság

Magyar Régészeti és Művészettörténeti Társulat

Rózsa György

„Pro Bibliotheca Academiae Scientiarum Hungaricae” Alapítvány elnöke, képviselője

MTA Könyv- és Folyóiratkiadó Bizottság

MTA Köztestület

MTA Doktori Tanács ad hoc szakirodalmi informatikai bizottság elnöke

Nemzeti Kulturális Alap digitális kultúra fejlesztése alkalmi bizottság

Nemzetközi Bibliológiai Társaság elnöke

The New Review of Information and Library Research szerk. biz.

ELTE/BTK Könyvtártud. és Informatikai Tanszék előadója

Magyar ENSZ Társaság Kormányzó Tanácsa

Bolyai Alapítvány
Digital–Budapest Klub

Rozsonдай Béláné

Ókortudományi Társaság
Magyar Könyvtárosok Egyesülete, Társadalomtudományi Szekció
MTA Könyvtörténeti Bizottság tagja
Papír- és Nyomdaipari Műszaki Egyesület, Restaurátor Szakosztály
Magyar Régészeti és Művészettörténeti Társulat
Gutenberg-Gesellschaft (Mainz)
Magyar Könyvszemle szerkesztőbizottsági tagja

Sallai Ágnes

Magyar Biológiai Társaság Állattani, Ökológiai Szakosztály

Schubert András

ACH – Models in Chemistry szerkesztője
Scientometrics szerkesztőbizottsági tagja

Szilágyi Gáborné

Kőrösi Csoma Társaság

Zsindely Sándor

New Library World (Bradford, Anglia) szerkesztőbizottságának tagja

XI. KIADVÁNYTEVÉKENYSÉG

Az 1996. évi kiadványtevékenység anyagi okok miatt a minimumra szorult vissza. Mivel a kiadványügy nem tartozik a könyvtári alapfunkciókhoz, így a több évtizedre visszatekintő sorozatok legalább részleges életbentartásához szükséges publikációs költségek csak pályázati, alapítványi pénzforrásokból voltak finanszírozhatók.

A Nemzeti Kulturális Alap Könyvtári Kollégiumának, valamint a Thomas Cholnoky Foundation (Greenwich, USA) támogatásával jelent meg a „Kézirattár Katalógusai” sorozat 22. köteteként Pilinszky János kéziratos hagyatékának katalógusa. Körmendy Kinga munkájaként megjelent kiadvány aktualitását növelte a költő születésének 75. évfordulója.

Ugyancsak alapítványi támogatással (Magyar Könyv Alapítvány, Komacu Csikó Alapítvány, Soros Alapítvány) látott napvilágot az 1995 folyamán Ormos István által szerkesztett Goldziher Ignác: Az arabok és az iszlám c. gyűjteményes kötet a „Budapest Oriental Reprints” sorozatban, melynek nyomdai kivitelezése átnyúlt 1996 elejére.

1996-ban az intézmény kiadásában 109,3 nyomdai ív jelent meg. A kiadványok nívós kivitelezése az Argumentum Kiadó munkáját dicséri.

A fent jelzett két kiadvány az akademikusok felé kijánlásra került, de tekintetbe véve a kedvezőtlen anyagi körülményeket az eddigi tiszteletpéldány helyett, megvételre ajánlottuk fel a köteteket.

A kiadványok forgalmazása a Könyvtárellátó Rt. és a Magiszter akadémiai könyvesbolt útján, valamint a Könyvtár portaszolgáltatán történt. A múlt év végén új kezdeményezésként bevezetett helybeli árusítás sikeresnek bizonyult, a kiadványok tematikája találkozott a Könyvtár kutatóinak, használóinak az érdeklődésével. Az év folyamán a helybeli árusítás során, a tárlón is megtekinthető, ill. a kiadványjegyzéken szereplő kiadványokból 405 kötet került eladásra több mint 110 000,-Ft értékben.

A TYPOTEX Elektronikus Könyvkiadó Kft. – Bp. felkérésére megküldte a Könyvtár a kiadásában 1980–1996 között megjelent és raktáron lévő kiadványainak jegyzékét a megfelelő könyvészeti adatokkal együtt. A cég a Magyarországon forgalomban lévő, az INDEX könyvadatbázisába felvett kiadványokról szóló információkat az Interneten kívánja közzétenni.

1. Kiadványok bibliográfiája

Körmendy Kinga: Pilinszky János kéziratos hagyatéka. Bp. 1996. 159 p.
(MTA Könyvtára Kézirattárának Katalógusai. 22.)

A nyomdai kivitelezés átnyúlt 1996-ra:

Goldziher Ignác: Az arabok és az iszlám. 1–2. köt. Szerk. Ormos István. Bp. 1995. XXVII, VIII, 1090 p.
(Budapest Oriental Reprints. A 7., 8.)

Időszaki kiadványok

Info-Társadalomtudomány. Kiadja az MTA Könyvtára és az MTA VITA Alapítvány. 1995. 35. szám, 1996. 36., 37. szám.

Scientometrics (szellemi kiadás)

1996. 35. köt. 1., 2., 3. szám, 36. köt. 1., 2., 3. szám, 37. köt. 1., 2., 3. szám.

2. 1996-ban megjelent kiadványismertetések

Csapodi Csaba–Csapodiné Gárdonyi Klára: Ariadne. A középkori magyarországi irodalom kéziratának lelőhelykatalógusa. Bp. 1995. 141 p.

Ism.: Végh Ferenc = Magyar Tudomány, 1996. 3. 373–374. p.

Goldziher Ignác: Az arabok és az iszlám. 1–2. köt. Bp. 1995. 1090 p.

Ism.: Szombathy Zoltán = Élet és Irodalom, 1996. aug. 9. 15. p.

Gerlóczy Ferenc = HVG, 1996. ápr. 13. 111–112. p.

Gergye László: Kazinczy Ferenc kéziratok hagyatéka. Bp. 1993. 159 p.

Ism.: Mezei Márta = Irodalomtörténeti Közlemények, 1995. 1. 122–124. p.

Körmendy Kinga: Pilinszky János kéziratok hagyatéka. Bp. 1996. 159 p.

Ism.: N. Tóth Ida = Magyar Nemzet, 1996. nov. 30.

XII. NEMZETKÖZI KAPCSOLATOK

A Könyvtár mint közgyűjtemény, mint információs központ sokoldalúan kapcsolódik a nemzetközi szakmai és kulturális élethez. Hagyományainak, kölcsönös érdekeknek megfelelően tart kapcsolatot intézményekkel, szakemberekkel a világ minden táján.

1. Hagományos könyvtári tevékenység – nemzetközi együttműködés¹

- nemzetközi kiadványcsere (L. II.)
- rendelés, előfizetés külföldi terjesztőknél (L. II.)
- nemzetközi kölcsönzés (L. V/6.)
- Aleph-rendszer – Tel Aviv (L. III.)
- Internet hálózatba való bekapcsolódás (L. III.)
- információszolgáltatás – ISI Philadelphia (L. VII.)
- az MTA külső tagjainak publikációs nyilvántartása (L. VII.)
- állományfeltárás: a Jewish National and University Library és az MTAK együttműködése a genizatóredékek feldolgozásában (L. VI.)

1997-ben Budapesten kerül megrendezésre a 35. orientalista világkongresszus (ICANAS), s ennek kapcsán előreláthatólag sor kerül az International Association of Orientalist Librarians (IAOL) közgyűlésére. Az MTA Könyvtár tagja az IAOL-nak, melynek vezetőségében is képviselteti magát, s ilyen minőségben, valamint orientalista gyűjteménye révén szerepet vállalt az eseménnyel kapcsolatos előkészítő munkában.

2. Külföldi tagságok

International Federation for Information and Documentation (FID)

Ligue des Bibliothèques Européennes de Recherche (LIBER)

International Association of Oriental Librarians (IAOL)

International Consortium of Aleph Users (ICAU)

3. Külföldi kiküldetések, tanulmányutak

A Könyvtár munkatársainak akadémiai kiküldetéssel, könyvtári, alapítványi, OTKA támogatással, egyéni meghívással lehetősége nyílt külföldi tanulmányutakra, szakmai látogatásokra, konferencián való részvételre. E kiutazások során szakmai tapasztalatcserére, előadások tartására, kutatómunkára nyílt lehetőség.

A külföldi utak részleteit: az utazások országok szerinti megoszlását, időtartamát és a kiutazók nevét, az utazások célját, a meglátogatott intézmények felsorolását az alábbi táblázatok foglalják össze:

Külföldi kiküldetések, tanulmányutak

Ország	Kiküldetési alkalmak száma	Napok száma
Anglia	1	10
Ausztria	4	12
Belgium	1	3
Cseh Köztársaság	1	14
Egyiptom	1	9
Franciaország	2	23
Hollandia	1	8
India	1	14
Izrael	1	7
Németország	4	135
Olaszország	2	33
Spanyolország	3	36

Összesen 14 fő 22 kiküldetési alkalommal 304 napot töltött 12 különböző országban, részben akadémiai, alapítványi vagy más intézményi finanszírozással, részben akadémiai vagy könyvtári támogatással és külföldi meghívással.

Külföldi kiküldetések, névmutató

Név	Ország, Város	Intézmény	Cél, téma	Támogatás, napok száma
Apor Éva	Egyiptom Kairó	MELCOM konferencia	előadástartás	OTKA 9 nap
	India Delhi-Calcutta	könyvtárak	könyvtári kutatások	Ak. egyez- mény 14 nap

Név	Ország, Város	Intézmény	Cél, téma	Támogatás, napok száma
	Anglia London	SOAS Könyvtár	könyvtári kutatások	OTKA 10 nap
Bánhegyi Zsolt	Izrael Tel Aviv	ICAU konferencia	részv. konf.	MTAK és Pro Bibl. Alapítvány 7 nap
Bíróné Vasvári Lilian	Spanyolország Madrid	CSIC	tudományos kutatás	Ak. egyez- mény 8 nap
Braun Tibor	Hollandia Amsterdam	Tudománymetriai konferencia	előadástartás	Meghívás 8 nap
	Franciaország Párizs	Informatikai konferencia	előadástartás	Meghívás 19 nap
	Ausztria Bécs	Bécsi Egyetem IHS	előadástartás	Meghívás 2 nap
Engel Pál	Németország München	Collegium Carolinum	részv. konf.	Meghívás 7 nap
	Ausztria Bécs	Tudományos ülésszak	előadástartás	Meghívás 1 nap
Glänzel Wolfgang	Németország Berlin		tudományos kutatás, munkavállalás	Meghívás 122 nap
Körmendy Kinga	Olaszország Róma	Nkzi Hungarológiai Konferencia	részv. konf.	OTKA 5 nap
Murányi Lajos	Ausztria Zeillern	Bibliotheks- kooperation	részv. konf.	Meghívás 5 nap
	Németország Halle/Saale	Német Könyvtáros Egyesület	részv. konf.	Meghívás 3 nap
Ritoók Zsigmondné	Németország Bretten	Melanchton Konferencia	részv. konf.	Meghívás 3 nap
	Olaszország Róma	kézirattárak	tudományos kutatás	Ak. egyez- mény 28 nap
R. Marth Hilda	Spanyolország Madrid	PhD képzés	tudományos kutatás	Ösztöndíj 14 nap
	Spanyolország Madrid	PhD képzés	tudományos kutatás	Ösztöndíj 14 nap

Név	Ország, Város	Intézmény	Cél, téma	Támogatás, napok száma
Rózsa György	Franciaország Párizs	Nkzi Bibliol. Társaság	előadás	MTA 4 nap
Rozsondai Béláné	Ausztria Innsbruck	Oszták Könyvtáros Egyesület	részv. konf.	Meghívás 4 nap
Schubert András	Belgium Brüsszel	Belga Statisztikai Társ. 1996. évi konf.	részv. konf.	Meghívás 3 nap
Tóth Gábor	Cseh Köztársaság Prága	Digitalization of Manuscripts and Old Books	részv. konf.	Meghívás 14 nap

XIII. ALAPÍTVÁNY

A hatályos jogszabályoknak megfelelően került sor a „Pro Bibliotheca Academiae Scientiarum Hungaricae” Alapítvány kuratóriumának újjászervezésére az alábbi személyi összetételben:

Elnök:	Rózsa György, ny. főigazgató, a közgazdaságtud. (informatika) doktora, c. egyetemi tanár
Titkár:	Domsa Károlyné dr., az MTAK ügyvezető főigazgatóhelyettese
Tagok:	Bácskai Tamás, a közgazdaságtud. kandidátusa, egyetemi tanár Engel Pál, akadémikus, az MTAK főigazgatója Finta József, akadémikus Fodor Sándor, a nyelvtud. kandidátusa, tszv. egyetemi tanár Láng István, akadémikus Ujfalussy József, akadémikus Vekerdi László dr., az MTAK tudományos tanácsadója

Az alapítvány tőkéjének kamataiból szerény keretek között ugyan, de több vonatkozásban támogatni tudott olyan szakmai programokat, beruházásokat, amelyeknek finanszírozását a költségvetési keret nem tette volna lehetővé.

Alapítványi pénzek járultak hozzá az Aleph-rendszer üzemeltetéséhez, műszaki fejlesztéséhez. Az Alapítvány fedezte az ICAU (International Consortium of Aleph Users) éves tagsági díjának kifizetését és hozzájárult a Tel Aviv-ban tartott ICAU konferencián való részvétel költségeihez.

Az Alapítvány tőkéje jelenleg: 4 173 583.-Ft.

XIV. KÖNYVTÁR ÉS PROPAGANDA

A Könyvtár aktív résztvevőként szerepelt számos hazai és nemzetközi szakmai, tudományos, kulturális eseményen.

Az 1996. ápr. 27–30. között megrendezésre kerülő Budapesti Nemzetközi Könyvfesztivál programjához kapcsolódóan a nagykönyvtárak sorában (OMIKK, OSZK, OMgK) az MTAK is résztvett a számítógépes könyvtári szolgáltatások bemutatóján.

A millecentenáriumi programok keretében került sor „Hazai összefogás, nemzetközi együttműködés” címmel Nyíregyházán (máj. 2–4.) egy országos rendezvényre, melyen az MTAK is képviseltette magát és résztvett a vitaindító előadásokat követő tanácskozáson, tapasztalatcserén.

Figyelemmel kísérte a Könyvtár a Magyar Könyvtárosok Egyesületének 28. Debrecenben tartott vándorgyűlését (aug. 7–9.) és ehhez kapcsolódóan a Magyar Könyvtárosok IV. Világtalálkozóját (Bp.–Debrecen), és fogadta a külföldi könyvtáros szakemberek ez alkalomból az MTA Könyvtárában tett látogatását.

Az ez évi hazai szakmai élet kiemelkedő eseménye volt az írországi Consortium of National and University Librarians (CONUL) megkeresésére, Thomas Kabdebo vezetésével, a 9 tagú ír, ill. brit könyvtáros delegáció magyarországi tanulmányútja 1996. nov. 30–dec. 7. között. A Soros Alapítvány támogatása mellett az MTAK vállalta a delegáció budapesti, debreceni és szegedi programjának megszervezését, és házigazdája volt a szakmai program első részeként a „Management Exchange Seminar” címmel tartott egész napos tanácskozásnak. A tudományos nagykönyvtárak vezetőiből álló delegáció előadásait nagy érdeklődéssel fogadták a széles körben meghívott hazai szakemberek. Az előadásokat, melyeknek témái a modern információáradat problémáira összpontosultak, élénk konzultáció követte. Majd a delegáció tagjai különválva Budapest, Debrecen és Szeged nagykönyvtárait látogatták meg és ismerkedtek a szakma problémáival, eredményeivel. A delegáció a tanulmányút záró programjaként – ugyancsak a MTAK szervezésében tartott konzultáció keretében – a meglátogatott könyvtárakban (OSZK, OMIKK, BME Könyvtára, MTAK, Debreceni Egyetemi Könyvtár, Szegedi Egyetemi Könyvtár, Somogyi Könyvtár) szerzett benyomásaikat összegezték. Elismeréssel szóltak a magyar könyvtárügy erőfeszítéseiről, eredményeiről, több ízben a számukra is hasznosítható tapasztalatokról.

Az ír delegáción kívül a Könyvtár rendszeresen fogadta az állománya, szakmai tevékenysége iránt érdeklődő hazai és külföldi látogatókat, könyvtáros szakembereket, csoportokat, többek között az oslói könyvtártudományi főiskola rektorát és hallgatóit.

Az ELTE Könyvtártudományi és Informatikai Tanszékének szervezésében az MTAK volt a házigazdája egy két hetente tartott kihelyezett szemináriumnak, ahol a hallgatók az Akadémiai Könyvtár osztályait végiglátogatva ismerkedtek meg a könyvtári munka gyakorlatával.

Szakmai rendezvény keretében került sor az MTAK Info-Centrumának megnyitására 1996. okt. 1-én, amely a korszerű médiumok megismertetését kívánta elősegíteni a Könyvtár látogatói számára. A megnyitó keretében bemutatásra került a Képes Krónika multimédia adatbázis. A Könyvtár munkatársai nagy számban vettek részt a CEU által, nyílt nap keretében szervezett könyvtárbemutatón. A szentendrei állományvédelmi és restaurálási konferenciával kapcsolatban az intézmény két könyvtárosa mint szervező illetve mint előadó szerepelt.

Résztvett a Könyvtár az MTA Művészeti gyűjteményében rendezett, az Akadémia palotájának tervrajzait bemutató kiállítás munkálataiban, az állományában lévő tervrajzok kölcsönzésével gazdagította a kiállítás anyagát. A Magyar Nemzeti Múzeum új állandó kiállításához is adott dokumentumokat a Könyvtár és fogadta a múzeum fotósait. Az Akadémiai Könyvtár néhány kódex-töredéket bocsátott a pannonhalmi apátság 1000 éves fennállása alkalmából rendezett Mons Sacer kiállítás rendelkezésére, valamint egy ősnymotatványt állított ki a győri „A magyar iskola első évszázadai 996–1526” c. kiállításán.

A gyulafehérvári Batthyány-könyvtár tulajdonában lévő, 1508-ból származó Döbrentei-kódex 1996-ban megjelent hasonmás kiadása az MTAK Mikrofilm-tárának a 7856/VI. jelzetű filmjéről készült az Argumentum Kiadó gondozásában. Szabó Júlia által szerkesztett „A Magyar Tudomá-

nyos Akadémia palotájának pályázati tervei 1861” c. kötet gerincét, a tervrajzok többségét a MTAK kéziratárában őrzött eredeti dokumentumok adják.

A magyar médiában cikkek, hírek jelentek meg a Könyvtár tevékenységével kapcsolatban, rendszeresen előfordultak hivatkozások formájában a szakfolyóiratokban az intézmény állományára való utalások, melyeknek adatait a XIV/1. pont foglalja össze.

A Könyvtár munkatársainak szakmai és erkölcsi megbecsülését jelzik azok a kormány- és egyéb kitüntetések, amelyekben az év során részesültek. Ezek felsorolását a XIV/2. pont tartalmazza.

1. A Könyvtárról megjelent cikkek, tudósítások, hivatkozások

A Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárának 1995. évi beszámoló jelentése és 1996. évi programja. Szerk. Fekete Gézné. Bp. 1996. 62 p.

Rózsa György: „A haza összes polgárainak használatára”. Az MTA Könyvtára tegnap és holnap.
= Magyar Tudomány, 1996. 5. 583–588. p.

Beszámoló a Parlamentnek a magyar tudomány helyzetéről, 1996. április. [Utalások az MTAK tevékenységére]. Bp. 1996. MTA. 67–68., 70., 87. p.

Pályázati felhívás az Akadémiai Könyvtár főigazgatói munkakörének betöltésére.
= Akadémiai Értesítő, 1996. 3. (márc. 18.) 30. p.

Engel Pál: „Nemcsak az a fontos, mi érdekli az embert; legalább ilyen fontos, mi nem!”
= Könyvtári Levelező/lap, 1996. 2. 3–4. p.

Braun Tibor–Klein Ágnes–Zsindely Sándor: A Barnaby Rich szindróma a tudományos szakirodalom növekedése és a szakfolyóirat irodalom hazai hozzáférhetősége.
= Magyar Tudomány, 1996. 1. 69–73. p.

Rózsa György: Egy régi könyvtáros mohikán emlékeiből. Ahogy lehet(ett). 4. Könyvtáráépítészeti örömök.

= Könyv, Könyvtár, Könyvtáros, 1996. 4. 35–38. p.

[Levélváltás Rózsa György és Bencze Gyula között a „Gondolatok az MTA-könyvtárakban” c. cikk kapcsán.]

= Szószóló, 1996. 1. 3. p.

Zsidai József: Javaslat a magyar könyvtári szervezet átalakítására és a költséggazdálkodás racionalizálására.

= Könyvtári Figyelő, 1996. 1. 30–46. p.

Hozzászólások és kiegészítések Zsidai József tanulmányához. (Rózsa György – Informatikai Kamara – Tószegi Zsuzsanna).

= Könyvtári Figyelő, 1996. 2. 256–257. p.

Benke Zsófia: A „Régi Magyar Kódexek” első tizehat kötete tizenkilenc régi magyar kódex.

= Magyar Könyvszemle, 1996. 2. 259–263. p.

A Magyar Tudományos Akadémia palotájának pályázati tervei 1861. Szerk. Szabó Júlia. Bp. 1996. MTA Műv. tört. Kut. int. 152 p.

A „Magyar Nemzet” galériája. [Az Elischer-gyűjtemény].

= Magyar Nemzet, 1996. máj. 25. 9. p.

Pótó János: „Lehetőleg ne publikáljanak!” Tudomány, éberség, cenzúra 1949-ben.

= História, 1996. 8. 32–33. p.

Szentgyörgyi Zsuzsa: Segíts magadon... [Az Aleph-rendszer lehetőségeiről].

= Magyar Hírlap, 1996. ápr. 6. 15. p.

Solymosi Frigyes: Differenciált támogatás vagy egyenlődsdi?

= Népszabadság, 1996. márc. 9. 24. p.

Ács Tibor: „helyesen tön a nevezett tudós-társaság...” Mészáros Lázár és a Magyar Tudós Társaság.

= Magyar Tudomány, 1996. 5. 618–625. p.

Tóth Gyula: Markó Árpád, a magyar hadtörténetírók nesztora.

= Magyar Tudomány, 1996. 1. 97–105. p.

Majerszky Klára: dr. Sántha Kálmán (1903–1956). Debrecen, 1995. DOTE. 168 p. (Az AL Sántha-ügyre vonatkozó iratanyagával).

Tájékoztató a Könyvtári Szakmai Kollégium 1995. évi II. pályázatának elbírálásáról.

= Könyv, Könyvtár, Könyvtáros, 1996. 2. 15–17. p.

Rózsa György: Egy régi könyvtáros-mohikán emlékeiből. Ahogy lehet(ett) 5. Emlékezzünk a régi-ekről és a ma.

= Könyv, Könyvtár, Könyvtáros, 1996. 11. 50–53. p.

Murányi Lajos: Könyvtári együttműködés Európában. [Tudósítás]

= Könyv, Könyvtár, Könyvtáros, 1996. 10. 12–14. p.

Jolsvai András: A levelező Aczél.

= 168 óra, 1996. dec. 10. 10–15. p.

Bibó István: Joáb, vagy a kibírhatalanná vált gyűlöletes hűség története.

= 2000, 1996. 12. 47–55. p.

2. Kitüntetések

Domsa Károlyné – Magyar Köztársasági Érdemrend Kiskeresztje

„Szakmai munkája elismeréseként”

= Akadémiai Értesítő, 1996. 2. (febr. 16.) 18. p.

Magyar Közlöny, 1996. 6. (jan. 24.) 338. p.

Könyv, Könyvtár, Könyvtáros, 1996. 3. 36. p.

Büky Béláné – Magyar Köztársasági Arany Érdemkereszt

„Kiemelkedő munkája elismeréseként”

= Akadémiai Értesítő, 1996. 2. (febr. 16.) 18. p.

Magyar Közlöny, 1996. 6. (jan. 24.) 339. p.

Könyv, Könyvtár, Könyvtáros, 1996. 3. 36. p.

Fekete Gézánné – Magyar Köztársasági Arany Érdemkereszt

„Kiemelkedő munkája elismeréseként”

- = Akadémiai Értesítő, 1996. 2. (febr. 16.) 18. p.
Magyar Közlöny, 1996. 6. (jan. 24.) 339. p.
Könyv, Könyvtár, Könyvtáros, 1996. 3. 36. p.

Tőkés László – Szinnyei József-díj

„A magyar könyvtárügy érdekében kifejtett kiemelkedő munkássága elismeréseként”

- = Művelődési Közlöny, 1996. 29. (szept. 26.) 1774. p.
Könyv, Könyvtár, Könyvtáros, 1996. 9. 41. p.

XV. GAZDÁLKODÁS

I. Költségvetési beszámoló (e Ft-ban)

Kiadások	Könyvtár	Lukács Archívum	Kutatási és egyéb feladatok	Összesen
Személyi juttatások	88 693	5 808	3 753	98 254
TB járulék	36 527	2 422	1 163	40 112
Üzemeltetési, fenntartási kiadások	29 208	930	507	30 645
Szakmai tevékenység kiad.	4 564	20	3 636	8 220
Állománygyarapítás	41 194	16	2	41 212
Előzetesen felszámított ÁFA	9 063	200	711	9 974
Egyéb kiadások	4 446	220	54	4 720
ÁFI-nak saját forrás utalás	226	–	–	226
Intézményi beruházási kiadás	2 398	–	200	2 598
Kiadások összesen:	216 319	9 616	10 026	235 961

Állománygyarapítás: e Ft

Kiadványcsere	21 031
Könyvbeszerzés	5 568
Folyóiratbeszerzés	11 563
Régi könyv, kézirat	62
CD adatbázis, ISI	2 988
Összesen:	41 212

<i>Bevételek</i>	Könyvtár	Lukács Archí- vum	Kutatási és egyéb fel- adatok	Összesen
Xerox	1 793	–	–	1 793
Fotó	460	–	–	460
Kötészet	37	–	–	37
CD előfizetés	675	–	–	675
ASCA előfizetés	3 029	–	–	3 029
Kiadvány értékesítés	282	–	124	406
Folyóirat megváltás	122	–	–	122
Beiratkozási díj	1 061	–	–	1 061
Kölcsönzési díj	104	–	–	104
Adatbanki szolgáltatás	220	–	–	220
Bérleti díj	1 190	–	–	1 190
Felesleges készlet értékesítés	27	–	–	27
Kártérítés, könyvtartozás	21	–	–	21
Egyéb bevétel	33	–	–	33
ÁFA visszatérítés	6 375	122	266	6 763
Kiszámlázott ÁFA	2 375	10	306	2 691
Gépkocsi és egy. gép. értékesítés	1 028	–	–	1 028
Saját bevétel összesen:	18 832	132	696	19 660
MTA támogatás	195 289	9 389	316	204 994
MTA KJT 94. évi differencia	212	–	–	212
MTA XX. szd.-i kutatás	–	–	76	76
Munkaügyi Közp. (Polg.szolg.)	36	–	–	36
OKTK Gulyás kiadvány	–	–	1 303	1 303
NKA Gulyás kiadvány	–	–	700	700
OKTK Viczián J. kiadás	–	–	402	402
NKA retrospektív konverzióra	–	–	2 000	2 000
NKA kézirat restaurálásra	–	–	300	300
NKA Pilinszky kötetre	–	–	200	200
NKA folyóirat elemzés	–	–	200	200
OTKA Lukács A.	–	–	530	530
OTKA Keleti Gy.	–	–	433	433
AKA (Kónya S. kut.)	–	–	185	185
NIIF retrospektív konv.	–	–	893	893
PHARE pályázat	3 355	–	–	3 355

<i>Bevételek</i>	Könyvtár	Lukács Archívum	Kutatási és egyéb feladatok	Összesen
VITA Alapítv. (INFO) kiadv.	–	–	955	955
Soros Alapítv. (INFO) kiadv.	–	–	100	100
CEU maradvány (1995-ről)	33	–	–	33
Getty Alapítvány restaurálásra	768	–	–	768
Pro Bibliotheca Alapítv. támog.	86	–	–	86
Komacu Csiko Alapítv. kiadv. tám.	100	–	–	100
Budapest Bank Alapítv. kiadv. tám.	150	–	–	150
Könyv Alapítv. kiadv. tám.	200	–	–	200
ISSRU adatbáz. épít.	1 128	–	–	1 128
Megélt Gondolk. Alap (Lukács A. rezszi kiadásra)	220	60	–	280
Tud. és Közműv. Alap. dologi kiadásra	–	77	–	77
Pályázati és egy. támog. összesen:	6 288	137	8 277	14 702
Előző évi pénzmaradvány felh.	470	–	524	994
Bevételek összesen:	220 879	9 658	9 813	240 350
Kiadások összesen:	216 319	9 616	10 026	235 961
Tárgyévi maradvány:	4 560	42	– 213	4 389

2. 1996. évi pénzügyi elszámolás feladatok szerint (e Ft)

Költséghely, feladatok	Nyitó pénz- maradvány	Saját bevétel	MTA támogatás	Pályázati és egyéb támo- gatás	Bevétel összesen	Kiadás összesen	Záró pénz- maradvány
Könyvtár	470	18 832	195 289	6 288	220 879	216 319	4 560
Lukács Archívum	–	132	9 389	137	9 658	9 616	42
XX. szd.-i kutatás	–	–	–	76	76	76	–
INFO kiadvány	–	268	–	1 055	1 323	1 312	11
Láng István kiadásai	8	30	–	–	38	44	–6
OTKA Lukács Archívum	–	–	–	530	530	530	–
OTKA Keleti Gyűjtemény	–	18	–	433	451	451	–
AKA Kónya S. kutatása	900	–	–	185	1 085	701	384*
Gulyás kiadvány (Viczián J.)	–	192	316	2 405	2 913	3 391	–478
NKA retrospektív konverzió	–	–	–	2 000	2 000	2 000	–
NIIF retrospektív konverzió	–	188	–	893	1 081	953	128
NKA restaurálás	–	–	–	300	300	300	–
NKA folyóirat elemzés	–	–	–	200	200	68	132
NKA Pilinszky kötetre	–	–	–	200	200	200	–
Kutatósi feladatok összesen	908	696	316	8 277	10 197	10 026	171
Mindösszesen	1 378	19 660	204 994	14 702	240 734	235 961	4 773*

* összes maradvány: 4 773
 ebből tárgyévi: 4 389
 ebből előző évi (AKA): 384

FÜGGELÉK

MTA LUKÁCS ARCHÍVUM ÉS KÖNYVTÁR

1996-ban az Archívum anyagi helyzete nem változott. A költségvetési egyensúlyt csak úgy tudtuk megőrizni, hogy a likviditási gondok megoldása érdekében egy munkatársunkat, Lenkei Júlia kandidátust elbocsátottuk; az Archívum vezető munkatársai 1 hónap fizetés nélküli szabadságot vettek ki; a hiányzó működési költséget az Archívum támogatására létrehozott Megélt Gondolkodás Alapítvány hozzájárulása fedezte. Az Archívumnak jelenleg nincs költségvetési hiánya.

Külső források segítségével sikerült kicserélnünk a már használhatatlan xerox-gépünket egy alig használt másológépre, hogy az elemi szolgáltatási szükségleteket kielégíthessük. 1997–99 között van remény az elavult és elhasznált számítógéppark felújítására, valamint az Internethez való csatlakozásra, mert az OTKÁ-tól 1.330.000,-Ft összeget kaptunk erre a célra.

Különböző alapítványok támogatásával 1996-ban, ha csökkenő mértékben is, de életben tudtuk tartani kiadványsorozatainkat. Az „Alternatívák” sorozatban megjelent Ludassy Mária *Sem vele, sem nélküle* című kötete; az „Aus dem Nachlaß von Georg Lukács” sorozatban Georg Lukács *Aus der Heidelberger Notizhefte (eine Auswahl)* című műve, Akadémiai Kiadó; az „Archívumi Füzetek” XII. köteteként pedig *Mannheim Károly levelezése 1911–1946*, Argumentum Kiadó. A sorozatok folytatására 1997-ben is pályázati források adnak lehetőséget. Terveink között szerepel, hogy hozzákezdünk Lukács György 1945 utáni politikai-társadalomtudományi levelezésének feldolgozásához (közösen a Politikatörténeti Intézettel), és folytatjuk a fiatalkori levelezés számítógépes adatfelvételét. Tervbe vettük, hogy kifejezetten az egyetemi irodalom- és filozófiaoktatás érdekében korszerű formában közreadjuk Lukács fiatalkori könyveit. 1996-ban nem sikerült megjelentetnünk a *Budapesti Iskola II.* kötetét, bízunk abban, hogy erre 1997-ben sor kerülhet.

A könyvtári és olvasószolgálati tevékenység az elmúlt évekhez hasonló keretekben folyt. Könyvbeszerzésre 70.575,-Ft-ot, folyóíratra 32.216,-Ft-ot tudtunk költeni. Olvasó- és kutatóforgalmunk továbbra is élénk; új tendencia, hogy egyre több hazai és külföldi fiatal kutató és doctorandus látogat el hozzánk és keresi a sajnálatos módon anyagi források híján nem teljesen beszerezhető legújabb kurrens irodalmat.

A könyvtár adatszolgáltatással és anyaggyűjtéssel jelentős mértékben hozzájárult a Ludwig Múzeum „A művészetten túl” című kiállításához.

dr. Sziklai László
az MTA Lukács Archívum
és Könyvtár igazgatója